

2023

Jaarverslag

STREEKHISTORISCH CENTRUM

COLOFON

(Tenzij anders aangegeven)

Teksten en data

Helen Kämink

(Tenzij anders aangegeven)

Vormgeving, opmaak, foto's en diagrammen

Jaap Kok

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of door fotokopieën, opname, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Streekhistorisch Centrum.

©2024, Streekhistorisch Centrum

Merel Wendt
werk uit de tentoonstelling TIJDCOLLAGES.
keramiek
2023

INHOUDSOPGAVE

Doelstelling 4

Voorwoord 5

1. Organisatie 6

- 1.1 Het bestuur
- 1.2 Medewerkers
- 1.3 Vrijwilligers
- 1.4 Donateurs

2. Financiën 12

- 2.1 Het proces van planning en control.
- 2.2 Resultaten 2023
- 2.3 Vooruitzicht 2024

3. Collectie 16

- 3.1 Huisvesting
- 3.2 Collectieregistratie
- 3.3 Collectiebeheer en -behoud
- 3.4 Aanwinsten

4. Presentatie 22

- 4.1 Exposities
- 4.2 Zondagmiddagactiviteiten
- 4.3 Donateursactiviteiten
- 4.4 Presentaties voor groepen
- 4.5 Veerten
- 4.6 Educatie
- 4.7 Open Monumentendag
- 4.8 Knoal in Wol

Activiteiten in beeld 26

5. Samenwerking 42

- 5.1 Jatrie
- 5.2 Comité Stolpersteine gemeente Stadskanaal
- 5.3. Parels in het Veen
- 5.4. Stichting Drenth Monument
- 5.5. Overige presentaties en samenwerking

6. Bezoekers 43

B. SHC de Oude Stelmakerij 44

- 1. Organisatie
- 2. Financiën
- 3. Activiteiten en promoties
- 4. Bezoekers

DOELSTELLING

De Stichting Streekhistorisch Centrum (SHC) is opgericht op 1 oktober 1971 met de volgende doelstelling:

‘Het bevorderen van de belangstelling voor en de kennis van de ontwikkeling van de Kanaalstreek en het aangrenzende deel van Westerwolde, op cultureel, sociaal, economisch en ander gebied.’

Deze doelstelling wordt nagestreefd met inzet van de volgende middelen:

1. ‘Het bijeenbrengen, onderhouden en tentoonstellen van documenten en voorwerpen van streekhistorisch belang.’
2. ‘Het ontplooiën, stimuleren en coördineren van activiteiten die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.’
3. ‘Het samenwerken met andere instellingen en organisaties die op soortgelijk gebied als dat van de stichting werkzaam zijn.’
4. ‘Alle andere wettige middelen.’

Het doel van de stichting is niet gericht op het maken van winst.

In 2020 is het Streekhistorisch Centrum begonnen met het nadenken over en het implementeren van de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur 2019 (GCC). Waar mogelijk proberen we deze toe te passen. In 2022 zijn de statuten met de GCC in overeenstemming gebracht.

In dit jaarverslag is te lezen welke activiteiten we hebben ontplooid om onze maatschappelijke doelstelling te verwezenlijken.

VOORWOORD

Zoals te doen gebruikelijk geeft een jaarverslag een terugblik op het voorbije jaar. Toch wil ik u in dit voorwoord ook meenemen naar de nabije toekomst van het Streekhistorisch Centrum.

Dit jaarverslag laat wederom zien dat het Streekhistorisch Centrum midden in de samenleving staat. Niet alleen de exposities in Huize ter Marse, maar ook de lezingen op zondagmiddag mochten zich in goede belangstelling verheugen.

Het jaar 2023 markeert een eerste begin in een overgang, die in de loop van 2024 feitelijk vorm zal krijgen. Een overgang van het Streekhistorisch Centrum als een autonoom instituut dat zich ten doel stelt de belangstelling voor en de kennis van de ontwikkeling en het aangrenzende deel van Westerwolde op cultureel, sociaal, economisch en ander gebied te bevorderen, naar een nieuw concept dat in 2025 zal worden opgeleverd. Een concept dat ziet op samenwerking met een andere organisatie, te weten Biblionet. Biblionet is een netwerkorganisatie achter de bibliotheken in de provincie Groningen. Zowel Biblionet als het Streekhistorisch Centrum vinden het belangrijk dat inwoners zich kunnen ontwikkelen, geïnspireerd raken, elkaar ontmoeten en actief kunnen deelnemen aan de samenleving. Voor het Streekhistorisch Centrum betekent dit een volgende fase in haar bestaan, een fase waarin de geschiedenis niet statisch wordt tentoongesteld, maar waarin “het beleven” van de geschiedenis een meer centrale plek krijgt. Zie het als een metamorfose van 1971 (het jaar waarin Stichting Streekhistorisch Centrum werd opgericht) naar anno 2025, waarin het Streekhistorisch Centrum het erfgoed levend wil maken. En dat alles in de vorm van een samenwerking met Biblionet dat moet leiden tot een ontmoetingsplek in het centrum van Stadskanaal waar iedereen zich welkom voelt. De leidraad voor Biblionet en het Streekhistorisch Centrum bij dit scheppingsproces luidt: “hier vind je jezelf, elkaar, gisteren, vandaag en morgen”. Die nieuwe ontmoetingsplek wordt gecreëerd op de huidige locatie van de bibliotheek in Stadskanaal, die een verbouwing zal ondergaan.

In 2024 zal tijd en menskracht ingezet worden om de transitie naar de nieuwe situatie mogelijk te maken. Net zoals in de afgelopen ruim 50 jaar is hier een hoofdrol weggelegd voor de vele vrijwilligers, die in stilte achter de schermen belangeloos voortgaan met hun werkzaamheden voor het behouden en ontsluiten van het erfgoed in Zuidoost-Groningen. Ook en niet in de laatste plaats dankt het Streekhistorisch Centrum haar bestaan aan de financiële bijdragen van de gemeente Stadskanaal en de donaties van de vele bedrijven, instellingen en inwoners. Voor de metamorfose van het Streekhistorisch Centrum hebben tien fondsen zich bereid gevonden een eenmalige financiële bijdrage te leveren, zonder welke de verbouwing op de nieuwe locatie in het centrum van Stadskanaal niet mogelijk zou zijn. De medewerkers en het bestuur zijn zich hiervan bewust bij het nemen van beslissingen voor het vormgeven van de toekomst van het Streekhistorisch Centrum.

Ruurd Brekveld
voorzitter Stichting Streekhistorisch Centrum

1. ORGANISATIE

1.1 Het bestuur

De stichting Streekhistorisch Centrum hanteert een bestuursmodel met directie, waarbij de directeur verantwoordelijk is over de uitvoering van het beleid en de dagelijkse gang van zaken aflegt aan het bestuur en het bestuur controle uitvoert en eindverantwoordelijk is voor het gevoerde beleid.

In 2023 werden er acht bestuursvergaderingen gehouden, wat meer is dan gebruikelijk in een jaar. Er was met het oog op de toekomst dan ook veel te bespreken. De vergaderingen werden voorbereid en bijgewoond door directeur Helen Kämink. De secretaris notuleert en maakt de verslagen van de vergaderingen. Deze verslagen worden aan alle betrokkenen verzonden en na goedkeuring ondertekend en bewaard in het SHC. In de vergaderingen informeert de directeur het bestuur over de gebeurtenissen in de voorafgaande periode en worden lopende ontwikkelingen besproken.

Het belangrijkste gespreksonderwerp dit jaar was de voortgang van de voorbereiding op het gaan samenwonen met de Bibliotheek in Stadskanaal, zoals verwoord in ons projectplan De Metamorfose van het Streekhistorisch Centrum. Ook werden op 11 juli 2023 het nieuwe HR en het directiestatuut vastgesteld, wat voortvloeide uit de in 2022 hernieuwde statuten. Daarbij zijn eveneens de principes van de Governance Code Cultuur (GCC) betrokken.

Zowel met de gemeente Westerwolde als met de stichting Jatrie werden gesprekken gevoerd om de vervlechting van respectievelijk SHC de Oude Stelmakerij en het schip de Jatrie met het SHC te ontkoppelen. Het bestuur is voornemens deze verzelfstandiging in 2024 te implementeren.

De samenstelling van het bestuur wijzigde dit jaar ingrijpend door het aflopen van de maximale zittingstermijn (8 jaar) van zowel de voorzitter als de penningmeester. Henk Poppen droeg op 11 april de voorzittershamer over aan zittend bestuurslid Ruurd Brekveld. Alle Alserda trad op 10 oktober af als penningmeester. Zijn taken werden overgenomen door Henk Wakker, die via een aankondiging op de website van de Vrijwilligersvacaturebank reageerde op onze vrijkomende post in het bestuur. Deze vacature is ook op de Facebookpagina en de website van het SHC gepubliceerd.

Naast de invulling van deze twee vrijgekomen functies konden we nog een nieuw bestuurslid verwelkomen in de persoon van Douwe Huizing met een achtergrond in zowel de bibliotheek-, museum- als archiefwereld. Zowel Douwe als Henk werden op 11 april als bestuurslid benoemd.

Beoogde nieuwe bestuursleden worden na een kennismakingsgesprek met de directeur, de voorzitter en in voorkomende gevallen andere bestuursleden, uitgenodigd voor het bijwonen van een eerste bestuursvergadering waarin besloten wordt over de benoeming van het beoogde nieuwe lid. Nieuwe bestuursleden ontvangen de benodigde relevante stukken zoals jaarverslag en jaarrekening, beleidsplan en exemplaren van ons tijdschrift om zich te kunnen inlezen in de organisatie. Bij de overdracht van het penningmeesterschap is ook er persoonlijk inwerkcontact geweest tussen de vertrekkende en komende penningmeester en heeft hij kennis genomen van de boekhoudsoftware en de werkwijze van de administratie.

Bestuursleden van het SHC ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden, hebben geen nevenfuncties die strijdig zijn met hun functie in het bestuur van het SHC, noch enig privébelang. Hieronder volgen hun namen met daarbij hun nevenfuncties gedurende 2023.

Het bestuur van de stichting Streekhistorisch Centrum bestond op 31 december 2023 uit de volgende personen:

Ruurd Brekveld, voorzitter

- Voorzitter en penningmeester Imkersvereniging Westerwolde

Jan Frankema, secretaris

- Voorzitter College van Kerkrentmeesters PKN Stadskanaal
- Voorzitter gemeentelijke afdeling van het CDA
- Penningmeester stichting TVG Assen

Henk Wakker, penningmeester

- Lid raad van toezicht Perspectief Stadskanaal
- Penningmeester RPV Groningen
- Cliëntenraad Welstad Stadskanaal
- Ledenraad Rabobank Groningerland

Petri Velema

- Leerkracht basisonderwijs Ter Apel

Anne-Greet Wilting

- Vennoot gemengd agrarisch bedrijf

Harry Scholte

- Eigenaar Scholte Management en Advies
- Lid Raad van Toezicht Stichting Primenius, primair onderwijs
- Lid Raad van Toezicht Stichting Primenius, kinderopvang
- Vice-voorzitter ROC/MBO Noorderpoort
- Secretaris R.K. Uitvaartvereniging Musselkanaal e.o.

Douwe Huizing

- Secretaris/penningmeester Stichting De Milly van Heiden Reinestein, culturele ANBI (tot 14-11-2023).

Bestuursleden worden voor een termijn van 4 jaar benoemd en kunnen vervolgens voor maximaal 1 termijn worden herkozen.

Het rooster van aan- en aftreden van het bestuur ziet er als volgt uit:

Naam	Functie	Aantreden	Aftreden	Herkies
Petri Velema	Lid	26-02-2018	26-02-2026	nee
Anne-Greet Wilting	Lid	07-12-2020	07-12-2024	ja
Jan Frankema	Secretaris	01-03-2021	01-03-2025	ja
Ruurd Brekveld	Voorzitter	07-03-2022	07-03-2026	ja
Harry Scholte	Lid	24-10-2022	24-10-2026	ja
Henk Wakker	Penningmeester	12-04-2023	12-04-2027	ja
Douwe Huizing	Lid	12-04-2023	12-04-2027	ja

1.2 Medewerkers

Bij het SHC werken drie medewerkers in een betaald dienstverband. Dat zijn:

Helen Kämink, directeur, sinds 1998.

Dienstverband voor onbepaalde tijd bij de Stichting Streekhistorisch Centrum voor 28 uur per week, 0,78 Fte.

In februari werd tijdens een feestelijke bijeenkomst gevierd dat zij 25 jaar in dienst was. Zij kreeg een kunstwerk, bloemen, een fotoboek en een door de vrijwilligers samengesteld magazine 'Helen' aangeboden waarin wordt teruggeblift op de afgelopen 25 jaar.

Voor de salariering wordt (op vrijwillige basis) de CAO Sociaal Werk gevolgd waarvan de administratie wordt uitbesteed aan Visma|Raet. Het SHC is voor de pensioenregeling aangesloten bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn.

De directeur heeft de volgende (ambtshalve) nevenwerkzaamheden, alle onbezoldigd:

- Secretaris stichting Jatrie
- Secretaris stichting Drenth Monument
- Secretaris vereniging Parels in het Veen

Bert Roossien, historicus en educatief medewerker, sinds 1992.

In dienst bij Wedeka/Stichting Baanderij voor 32 uur per week, 0,88 Fte. Via een persoonsgebonden loonkostensubsidie wordt hij aan het SHC gedetacheerd. Deze subsidie stopt bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd in november 2024.

Grietje Pathuis-Bunk, conciërge, sinds oktober 2022.

Dienstverband bij Wedeka Schoonmaak, zij wordt aan het SHC gedetacheerd voor 20 uur per week, 0,55 Fte.

Het SHC heeft door de beperkte middelen en gezien de lange dienstverbanden van de medewerkers, vrijwel nooit sollicitatieprocedures voor de betaalde functies. De code Diversiteit en Inclusie is hiervoor dus ook nog nooit toegepast. Bij de detachering vanuit Wedeka wordt gekeken naar wie er vanuit dat bedrijf beschikbaar is. Daarbij was geen sprake van een selectieprocedure.

1.3 Vrijwilligers

Zoals elk jaar in ons jaarverslag wordt benoemd, zijn vrijwilligers voor het SHC onmisbaar om alle door ons gestelde taken te kunnen uitvoeren. Hun werkzaamheden variëren van collectieregistratie, digitalisering en publiek-sontvangst tot welhaast professionele taken als administratie en vormgeving. In het najaar van 2023 heeft het bestuur een vrijwilligersreglement vastgesteld om duidelijkheid te scheppen over het

al dan niet verstrekken van een vrijwilligersvergoeding. Hierin worden criteria benoemd zoals het aantal uren dat men actief is, welke activiteiten er worden verricht en de rechten en plichten van wederzijdse partijen.

Bij de werving van nieuwe mensen wordt gebruik gemaakt van de Vrijwilligersvacaturebank die is ondergebracht bij het Vrijwilligersinformatiepunt, het VIP! van de stichting Welstad in de gemeente Stadskanaal. Hierop staan vacatures van het SHC die eigenlijk permanent open staan, zoals voor medewerkers voor het archief, gastmensen voor de zondagmiddag-activiteiten en onderhoudsvrijwilligers voor de tuin rondom Huize ter Marse.

Evenals bij het aannamebeleid voor betaald personeel, is er vrijwel nooit sprake van een keuze of we iemand wel of niet aannemen: wie zich aanmeldt, krijgt een kennismakingsgesprek met de directeur en dan wordt er gekeken naar pas-

Op 18 februari 2023 was Helen Kämink (rechts) 25 jaar in dienst van het SHC. Vrijwilliger Helma Trox (links) had een fotoboek gemaakt waarin ze de loopbaan van de jubilerende directeur had samengevat.

sende taken binnen het SHC. Daarbij is tot nu toe nog nooit iemand afgewezen of weggestuurd. We werven tot op heden dus ook niet actief op een zo groot mogelijke diversiteit. Gesteld kan worden dat het aantal mensen met een niet-westerse achtergrond bij het SHC, namelijk 0, geen afspiegeling vormt van de bevolking van de regio. Daarentegen is er wel sociale diversiteit binnen het vrijwilligersbestand van het SHC: naast de 'klassieke' gepensioneerde vrijwilligers zijn er ook jongere mensen die tijdelijk een activeringsplaats bij ons vinden en mensen met een WAO- of andere uitkering voor ons werkzaam.

In 2023 konden we twee nieuwe archiefvrijwilligers en een nieuwe tuinvrouw verwelkomen. In het voorjaar werd de buitenruimte van het SHC bovendien tijdelijk netjes gehouden door een Oekraïens-Russische vrouw die in de opvang voor Oekraïners aan de Navolaan verbleef. In totaal drie vrijwilligers zijn gestopt.

Op donderdag 20 april gingen de vrijwilligers en medewerkers gezamenlijk uit eten bij Wereldrestaurant Goud in Stadskanaal. Dit werd door de vrijwilligers zelf georganiseerd. Het jaar werd zoals altijd afgesloten met de traditionele gezamenlijke koffiemorgen op donderdag 21 december. Tijdens deze ochtend bedankt het bestuur de vrijwilligers voor hun inzet en wordt er teruggeblikt op het afgelopen jaar.

Deze vrijwilligers werkten in 2023 voor het SHC:

Administratie

Gea Prohitijs doet de boekhouding, verleent secretariële ondersteuning bij het beantwoorden van post en mail en houdt de donateursadministratie bij.

Vormgeving

Jaap Kok is de vormgever van al het drukwerk van het SHC. Hij maakte in 2023 ons tijdschrift *Veerten*, de donateurspassen, een nieuwe algemene promotiefolder, een nieuw format voor de folder met zondagmiddagactiviteiten en de nieuwjaarskaart die aan alle relaties wordt verzonden. Daarnaast verzorgde hij dit jaar een catalogus bij de tentoonstelling Kanaalst(r)reekjes en muurteksten bij de schilderijen van Karl van Beekum. Ook verzorgt hij de opmaak en verzending van de digitale nieuwsbrief die een paar keer per maand wordt verzonden.

Social Media

Sinds de zomer van 2023 staat er weer een vacature open voor het bijhouden van de social media van het SHC. Dat werd vanaf dat moment weer tijdelijk door de directeur gedaan, evenals het bijhouden van de website.

Archief

Het werk in het archief van het SHC is nooit klaar. Er blijven nieuwe stukken binnenkomen, die volgens de vastgestelde procedures moeten worden beschreven en gescand, ingevoerde registraties moeten worden gecontroleerd, soms nog gefotografeerd, en in toenemende mate ook beoordeeld: houden of afstoten? Daarnaast worden ook de bewaaromstandigheden regelmatig gecheckt en dat valt lang niet altijd mee, zeker niet in zo'n natte periode als het afgelopen najaar waar dan verder weinig aan te doen valt. Het werk vereist bovendien enig werk- en denkniveau en daardoor is het niet eenvoudig hiervoor de juiste mensen te vinden.

Op 31-12-2023 werkten de volgende mensen als vrijwilliger in ons archief:

- Fiena Mooibroek: registratie van krantenknipsels in de deelcollectie Plakboeken;
- Koen Oosterhuis: documenten beschrijven en invoeren;
- Stefan Smit: scannen en registreren van foto's en documenten, controle van de collectieregistratie en andere voorkomende computer- en opruimwerkzaamheden;
- Inge Balczun: invoeren, controleren en corrigeren van beschrijvingen in Adlib, invoeren van de bibliotheekcollectie;
- Eveline Smit: registreren en fotograferen van de voorwerpencollectie, conditiecontrole van de objecten (bv. textiel controleren op motgaten en daar op anticiperen); klimaatcontrole.
- Arie Stenekes: Foto's ordenen, beschrijvingen controleren en digitale foto's koppelen aan de beschrijvingen in Adlib;
- Jaap Kok: foto's en negatieven scannen in HR indien nodig, vraagbaak bij archiefproblemen van de andere vrijwilligers

(naast zijn werk als vormgever voor het SHC);

- Jan Roorda: documenten en foto's registreren in Adlib;
- Gosse de Kroon: diverse controlewerkzaamheden;
- Gepke Bossen: inschrijven en scannen documentencollectie;
- Jan Mooibroek: scannen en beschrijven van foto's van o.a. JosPé;
- Helma Trox: Foto's uploaden naar de BeeldbankGroningen.nl, foto's beschrijven en scannen;
- Ineke Bos: controle van beschreven foto's en de nummering;
- John Groenewold: is verzamelaar van foto's en verwerkt zijn aanwinsten thuis in een apart digitaal fotobestand, dat hij regelmatig met ons deelt en in onze collectie aanvult.
- Jan Tuil (vanaf oktober): inschrijven en scannen documentencollectie;
- Peter Schaaphok (vanaf november): inschrijven en scannen documentencollectie;

Vrijwilligersetentje bij Wereldrestaurant Goud op 20 april 2023.

Van twee archiefvrijwilligers moesten we helaas afscheid nemen, de een vanwege gezondheidsredenen en de ander door verhuizing naar Emmen.

Zondagmiddagvrijwilligers en de activiteitencommissie

De activiteitencommissie organiseert de lezingen en presentaties op zondagmiddag in de Bibliotheek en wordt daarbij bijgestaan door de zondagmiddagvrijwilligers die bezoekers aan de activiteiten ontvangen, helpen met het klaarzetten van de zaal en de koffie- en thee in de pauze verzorgen. Daarnaast werd er voor begin oktober een dagexcursie naar Münster 'in de grondverf gezet', maar door gebrek aan belangstelling kon deze helaas niet doorgaan. We stellen de reis uit tot het voorjaar van 2024.

Een overzicht van de georganiseerde activiteiten is te vinden in hoofdstuk 4 van dit jaarverslag.

De activiteitencommissie bleef ongewijzigd en bestond uit Helen Kämink, Bert Roossien, Hans van de Wiel samen met zijn vrouw Lydie Broens, Arie Stenekes en Roland Beyer.

Deze vrijwilligers vormden in 2023 het zondagmiddagteam:

- Aletta van Timmeren
- Aly Lukens
- I. H.
- Christina Klarenbeek
- Gerda Melenberg
- Doetie Ketellapper
- Tineke Mulder

Huwelijksvoltrekkingen

In het voorjaar van 2023 lieten twee bruidsparen hun huwelijk in Huize ter Marse voltrekken. Hun plechtigheid werd verzorgd

door onze huwelijksgastdames Janny Venema, Fiena Mooibroek en Jeannet Nieweg.

Tuinonderhoud

Er werden dit jaar verwoede pogingen gedaan om extra hulp te krijgen voor het onderhoud van het groen rondom Huize ter Marse. In het voorjaar werden we geholpen door Loeba uit Oekraïne. Haar verblijf in Stadskanaal was echter maar tijdelijk. Wie wel bleef was Christina Spa, die twee middagen per week tijdens het groeiseizoen, zorgde dat het in elk geval het aanzicht van het gebouw er netjes uitzag. Het zware werk zoals grasmaaien en dakgoten van Huisje Manning schoonmaken, werd verricht door archiefvrijwilliger Jan Roorda.

Redactie Veerten

De redactie van ons historisch tijdschrift *Veerten* werd ongewijzigd gevormd door Henk Dekker, Helen Kämink, Jaap Kok, Bert Roossien en Anne-Greet Wilting. Zij brachten in 2023 weer drie nummers uit. Naast deze vaste redactie die veel kopij voor haar rekening neemt, konden we ook weer een beroep doen op min of meer vaste gastschrijvers, te weten oud-journalist Hennie Lemein voor de interviews en Jakob Been voor onderwerpen in Ter Apel. Archiefvrijwilliger Stefan Smit verzorgde weer zijn vaste foto-rubriek, Stefans selectie. Daarnaast zijn Jaap Meijering en Jan-Willem van de Kolk auteurs die regelmatig een bijdrage aan *Veerten* leveren. De opmaak en het drukklaar maken van het blad werden ook dit jaar verzorgd door Jaap Kok. Geen van de redactieleden of auteurs ontvangt een (extra) vergoeding voor de werkzaamheden voor het blad.

Stagiaires

Voor het eerst sinds lange tijd werd er weer een beroep gedaan op het SHC voor het vervullen van een stage- dan wel afstudeerplek.

Afscheid van Alle Alserda als penningmeester en bestuurslid.
Foto: Harry Scholte

Via de Coöperatie Sterke Musea waarbij het SHC is aangesloten, kwamen we in contact met Kim van der Meer. Zij maakte als afstudeeropdracht voor haar opleiding Communicatie en Multimedia Design aan de Hanzehogeschool in Groningen een digitaal memoryspel voor het SHC. Op de kaartjes die je op het scherm kunt aanklikken, staan bekende personages uit de geschiedenis en ook historische beroepen. Wanneer er twee bij elkaar horende plaatjes worden aangeklikt, verschijnt een informatief tekstje over de afbeeldingen op de kaartjes. Kim tekende de plaatjes voor de kaartjes op basis van historische foto's, verzorgde het design van het spel en maakte een online werkend voorbeeld. Wanneer we het spel willen gaan gebruiken, bijvoorbeeld in de nieuwe opstelling, kunnen we daarvoor contact opnemen met de school.

Vanuit het Noorderpoort afdeling De Boeg in Veendam werden we benaderd om een stageplaats te bieden aan een leerling uit Stadskanaal. De Boeg biedt gepersonaliseerd onderwijs op MBO 2 niveau om te zorgen dat jongeren op hun eigen manier een startkwalificatie kunnen halen. Hiervoor moest het SHC een erkenning als leerbedrijf krijgen bij Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), dat was echter snel geregeld. In dit geval bestaan de werkzaamheden uit het digitaliseren van de documentencollectie op twee ochtenden per week. Regelmatig komt er een begeleidster vanuit school langs voor een gesprek en het afspreken van kleine leerdoelen, die zich met name richten op algemene omgangsvormen en communicatie met collega's.

1.4 Donateurs

Donateurs zijn voor het SHC onontbeerlijk om meer eigen inkomsten te genereren. Het SHC kent zowel bedrijfs- als particuliere donateurs. Bedrijven betalen € 150,- per jaar, vanaf € 250,- mogen ze zich Vriend noemen. De bijdrage van bedrijven is nadrukkelijk een donatie. Hier staat geen tegenprestatie of invloed op het beleid tegenover al worden de bedrijfsdonateurs wel vermeld in ons tijdschrift *Veerten* en het programmaboekje. Het SHC is door de Belastingdienst erkend als Culturele ANBI onder RSIN nummer 3504918. Hierdoor zijn donaties aan het SHC onder voorwaarden aftrekbaar van de belasting.

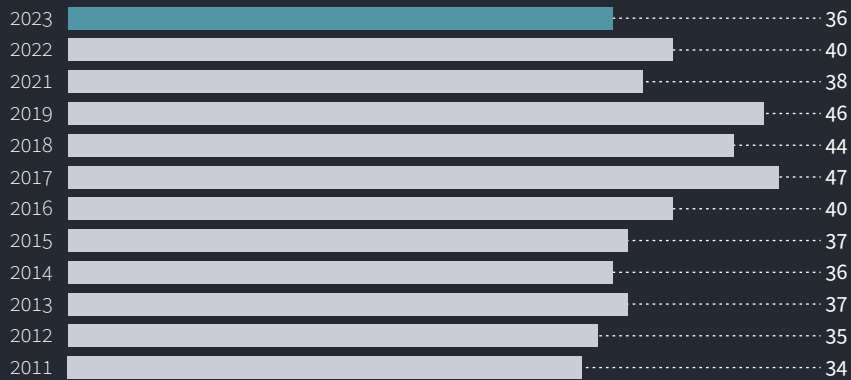
Particulieren kunnen kiezen voor een individueel of een gezinsdonateurschap voor resp. € 35,- en € 45,- per jaar. Dit bedrag is ook in 2023 niet verhoogd.

In 2023 maakten 281 particuliere donateurs hun reguliere bijdrage aan het SHC over, dat zijn er 3 minder dan in 2022. Opzeggingen komen doorgaans vanwege overlijden of ouderdom. Hoewel er wel aanwas is van nieuwe donateurs, meestal via *Veerten* of door de korting op zondagmiddagactiviteiten, is de groei dus negatief.

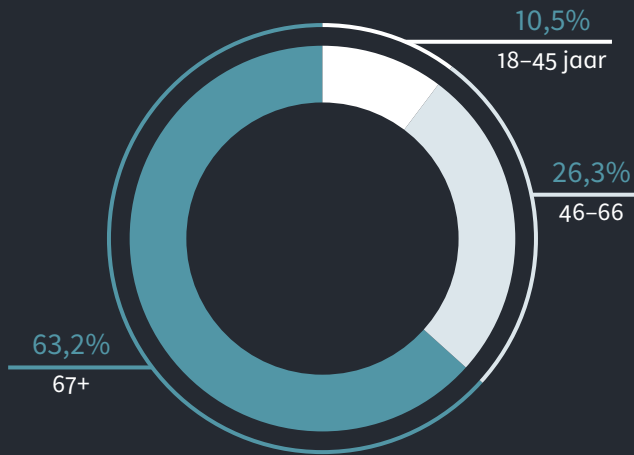
Ook het aantal bedrijfsdonateurs daalde licht: 22 bedrijven steunden het SHC als standaard bedrijfsdonateur (vorig jaar 24), 1 bedrijf is vriend voor €250,- en 4 bedrijven doneren € 500,- als vriend. Rabobank Groningerland organiseerde weer een Rabobank Clubsupport-actie. Afhankelijk van het aantal stemmen dat wij zelf weten te 'winnen' door promotie van deze actie onder onze achterban, maakt de bank dan een bedrag aan ons over. De Rabobank steunt hiermee verenigingen, stichtingen en andere goede doelen in hun werkgebied (als zij tenminste bij deze bank klant zijn). In totaal mochten we € 449,74 door deze actie ontvangen, iets meer als vorig jaar.

Bijzonder was, dat één van onze Vrienden namelijk Ten Kate Vetten, bereid werd gevonden om het vooronderzoek en het transport voor de restauratie van ons Branbergenschilderij te voorfinancieren. Bij de fondsenwerving voor de uiteindelijke restauratie zal dat bedrag in de begroting worden meegenomen, maar voorlopig wilden zij hier wel voor borg staan. We zijn voornemens na de verhuizing weer een wervingsactie te houden om nieuwe donateurs, bedrijfsdonateurs en vrienden aan ons te binden.

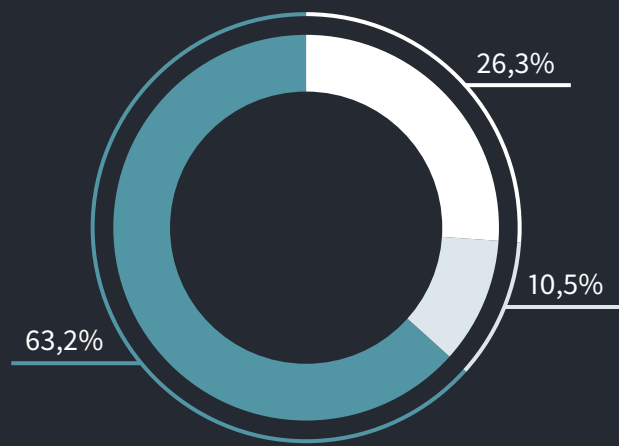
ONTWIKKELING AANTALLEN VRIJWILLIGERS

LEEFTIJD VRIJWILLIGERS*

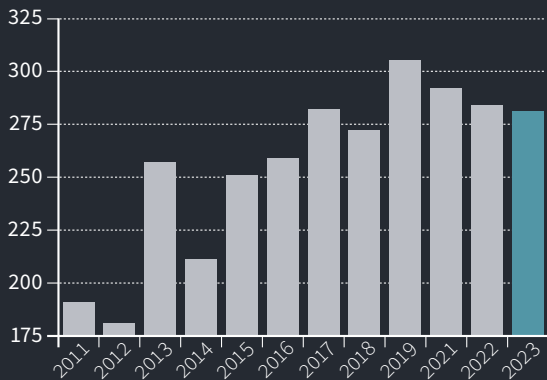
ARBEIDSSITUATIE VRIJWILLIGERS*

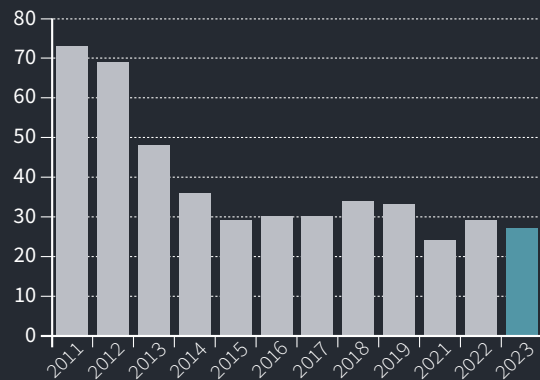
* Berekend op basis van het aantal vrijwilligers dat tenminste een dagdeel per week bij het SHC werkzaam is.

- Uitkering zonder sollicitatieplicht
- Uitkering met sollicitatieplicht
- Pensioen/geen kostwinner/baan

PARTICULIERE DONATEURS

BEDRIJFSDONATEURS

2. FINANCIËN

2.1 Het proces van *planning en control*.

De financiële administratie wordt door het SHC zelf uitgevoerd. Dit wordt gedaan door onze administratief medewerkster. Het financiële beheer / procuratie ligt bij de directeur en de financiële controle wordt uitgevoerd door de penningmeester. Hierdoor heeft SHC de mogelijkheden van functiescheiding voor een kleine organisatie optimaal benut.

Het SHC heeft in haar proces van *planning en control* de volgende stappen:

- Het opstellen van een begroting voor de jaarlijkse exploitatie en de uitvoering van de bijzondere projecten. De begroting dient als basis voor het aanvragen van exploitatiesubsidie van de Gemeenten Stadskanaal en Westerwolde.
- Het opstellen van een managementrapportage. Deze rapportages worden per kwartaal opgesteld en geven inzicht in de gerealiseerde inkomsten en uitgaven. Bij de managementrapportage wordt een jaarprognose gemaakt om zo nodig bij te kunnen sturen.
- Het opstellen van de jaarrekening door het kantoor Ketelaar-Kroon. Het betreft hier een samenstellingsopdracht. Twee bestuursleden voeren een kascontrole uit, zodat aan de directeur en de penningmeester decharge wordt verleend voor het gevoerde beheer.

Het bestuur voldoet hierbij aan artikel 9 van de statuten.

2.2 Resultaten 2023

Het resultaat 2023 geeft voor 2023 het volgende beeld:

Samenvatting	Begroting 2023 €	Rekening 2023 €	Rekening 2022 €
Omzet	159.510	169.439	150.250
Kosten	165.527	170.679	148.021
Bedrijfsresultaat	- 6.017	- 1.240	+ 2.229
Renteopbrengsten	10	2.651	29
Resultaat	- 6.007	+ 1.411	+ 2.258

Het betere resultaat ten opzichte van de begroting wordt verklaard door lagere kosten voor de bedrijfsvoering en hogere renteopbrengsten. De hogere renteopbrengsten zijn een gevolg van de ontvangen voorschotten voor de subsidies van ons project 'de Metamorfose van het SHC'.

Voor de uitvoering van de activiteiten hebben we meer opbrengsten gerealiseerd, maar deze opbrengsten waren ook nodig voor de extra kosten van deze exposities.

Het positief resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Het eigen vermogen is verdeeld over de volgende bestemmingsreserves:

Bestemming resultaat 2023

Reserves	01-01-2023	Stadskanaal	Westerwolde	Stolpersteine	Overboeking*	31-12-2023
Algemene reserve	9.082	-2.036				7.046
Reserve vaste activa	7.047				-3.065	3.982
Reserve inventaris	10.452				-3.065	13.517
Reserve educatie	3.559					3.559
Reserve innovatie/Kofschip	19.729	2.000				21.729
Reserve Stolpersteine	1.717			-114		1.603
Reserve Stelmakerij	12.591		1.561			14.152
	64.177	-36	1.561	-114		65.588

*) overboeking betreft investeringen minus afschrijvingen. Stand reserve vaste activa is conform boekwaarde vaste activa.

Voor een totaaloverzicht van de financiële cijfers 2023 verwijzen wij naar het jaar-rapport 2023 dat is samengesteld door Accountantskantoor Ketelaar-Kroon.

2.3 Vooruitzicht 2024

Het jaar 2024 staat in het teken van de overgang van het SHC naar de bibliotheek in Stadskanaal. We zijn officieel gestart in januari 2024 en verwachten dat we in het tweede kwartaal 2025 ons museum op de nieuwe locatie kunnen openen.

Daarnaast zijn de overdracht van het schip de Jatrie naar de stichting Jatrie en het zelfstandigen van de Oude Stelmakerij in Sellingen belangrijke gebeurtenissen voor 2024. Het SHC gaat zich concentreren op het 'vertellen van de geschiedenis' van de huidige gemeente Stadskanaal

De impact van bovengenoemde maatregelen op ons eigen vermogen is in de begroting 2024 als volgt weergegeven.

Bestemming resultaat 2024

Reserves	01-01-2024	Stadskanaal	Westerwolde	Stolpersteine	Overboeking*	31-12-2024
Algemene reserve	7.018	-8.450			2.559	1.127
Reserve vaste activa	7.047					7.047
Reserve inventaris	10.452					10.452
Reserve educatie	3.559				-3.559	
Reserve innovatie/Kofschip	19.729	-20.400			1.000	329
Reserve Stolpersteine	1.603			-150		1.453
Reserve Stelmakerij	12.529		-10.000			2.529
	61.937	-28.850	-10.000	-150		22.937

*) overboeking betreft investeringen minus afschrijvingen. Stand reserve vaste activa is conform boekwaarde vaste activa.

Na het realiseren van onze 'metamorfose' heeft ons eigen vermogen een minimaal niveau bereikt. De begroting 2025 wordt opgesteld overeenkomstig de nieuwe situatie en wordt in concept besproken met de Gemeente Stadskanaal.

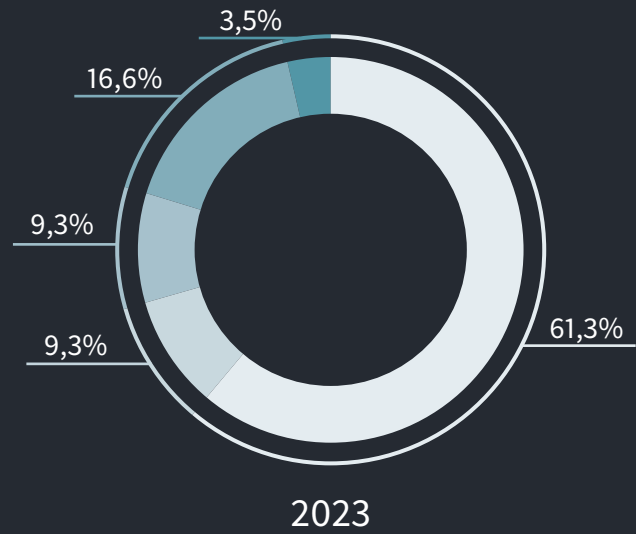
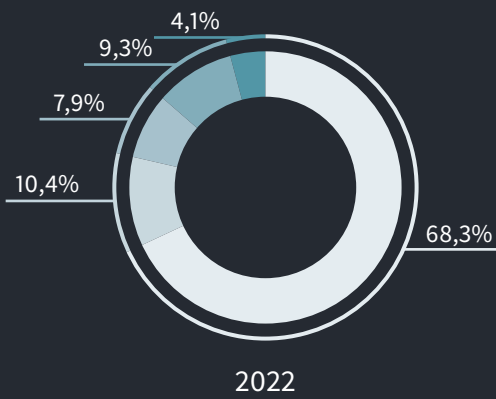
Balans per	31-12-2023	31-12-2022
Debet	€	€
Vaste activa		
Inventaris	3.982	7.047
Vlottende activa		
Debiteuren	2.997	3.492
Belastingen	3.911	3.547
Nog te ontvangen	9.508	4.414
Liquide middelen		
Kas	1.145	1.969
Rekening courant	10.135	13.418
Deposito	288.793	250.556
Spaarrekening Stolpersteine	1.587	1.719
Gelden onderweg	39	39
	322.097	286.201

	31-12-2023	31-12-2022
Credit	€	€
Eigen vermogen	65.588	64.177
Nog te betalen en overlopende kosten	240.662	207.421
Kortlopende schulden		
Crediteuren	8.457	7.807
Belastingen	7.390	6.796
	322.097	286.201

Exploitatierekening	2023	2022
Baten	€	€
Subsidies gemeente Stadskanaal	105.550	102.697
Overige subsidies	15.960	15.650
Donaties particulieren	11.314	11.705
Rente	2.651	29
Opbrengsten activiteiten	28.644	13.993
Donaties bedrijven	6.000	6.205
Giften	1.971	
	172.090	150.279
Resultaat	+ 1.411	+ 2.258

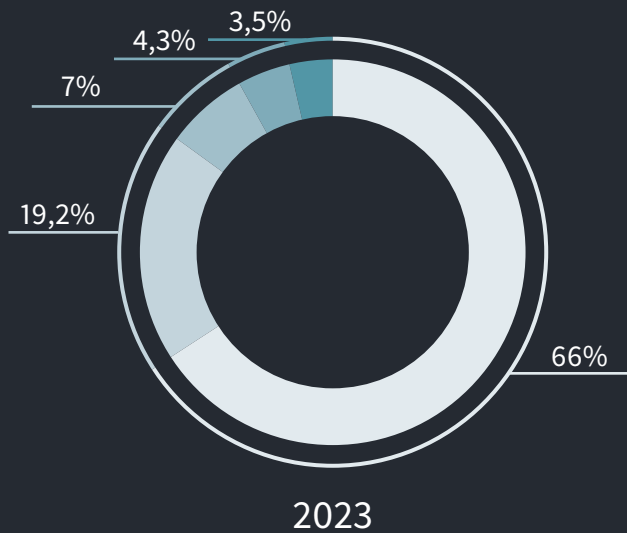
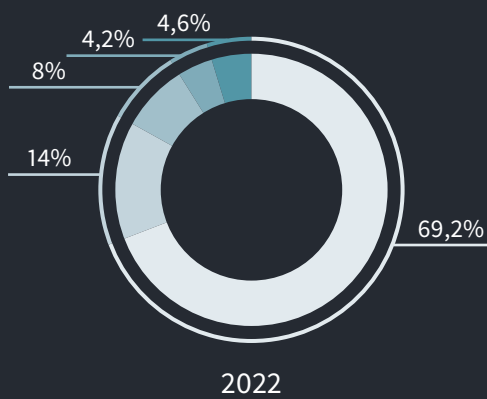
	2023	2022
Lasten	€	€
Personeel	112.655	102.464
Activiteiten	32.772	20.669
Huisvesting	11.941	11.844
Kantoor	7.409	6.214
Afschrijvingen	3.065	3.577
Overige kosten	2.837	3.253
	170.679	148.021

OPBRENGSTENVERDELING

- Subsidies gemeente Stadskanaal
- Overige subsidies
- Donaties particulieren, rente, giften
- Opbrengsten activiteiten
- Donaties bedrijven

KOSTENVERDELING

- Personeel
- Activiteiten
- Huisvesting
- Kantoor
- Afschrijvingen, overige kosten

3. COLLECTIE

3.1 Huisvesting

Depot

Het jaar begon met de verhuizing van het depot, de opslag voor de voorwerpcollectie die we hadden in twee lokalen aan de Engelandlaan in het gebouw van de Wereldwijsschool. Wegens uitbreiding van het aantal leerlingen, moesten we de collectie, na de twee jaar dat we daar net alles weer op orde hadden, opnieuw inpakken. Een nieuw onderkomen werd gevonden op de eerste verdieping van 't Kofschip, boven de bibliotheek. Op 11 januari reden de verhuiswagens voor en konden de objecten worden verhuisd naar het nieuwe lokaal. Omdat dit nog niet de definitieve locatie is, is alles voorlopig in de dozen gebleven in afwachting van het vrijkomen van een lokaal dat gunstiger is gelegen (niet op het zuiden vanwege de zon en temperatuurbeheersing). De stellingen zijn zolang opgeslagen in een loods van de gemeente. Zodra we weten in welk lokaal het definitieve depot komt, kunnen daar eerst de stellingen worden opgebouwd en vervolgens kan alles weer worden uitgepakt, vermoedelijk pas na de totale verhuizing van het SHC archief naar 't Kofschip.

Voortgang Metamorfose

In het eerste kwartaal van 2023 kwamen ook de laatste toezeggingen van aangevraagde fondsen binnen. Het minimaal noodzakelijke budget was al binnen, maar nu werd duidelijk dat we voldoende geld hadden geworven om het plan definitief te kunnen laten doorgaan zoals omschreven in ons projectplan.

Bij Biblionet vonden er echter ontwikkelingen plaats waardoor de echte start van de uitvoering nog op zich lieten wachten. Een grote wijziging ten opzichte van het oorspronkelijke plan was de keuze voor een ander ontwerp bureau. De bibliotheek van Stadskanaal zal een voorbeeldproject worden voor de herinrichting van vele andere vestigingen van Biblionet Groningen, daarom zijn de wens tot vernieuwing en het bijbehorende concept nog eens goed tegen het licht gehouden. Na een aanbesteding heeft Biblionet gekozen om verder te gaan met het bedrijf Includi van Aat Vos, die uitgaat van bibliotheken als 'third place', een plek waar je je thuis en welkom voelt naast de andere plekken waar een mens veel tijd doorbrengt zoals de woning en het werk. Dit concept past

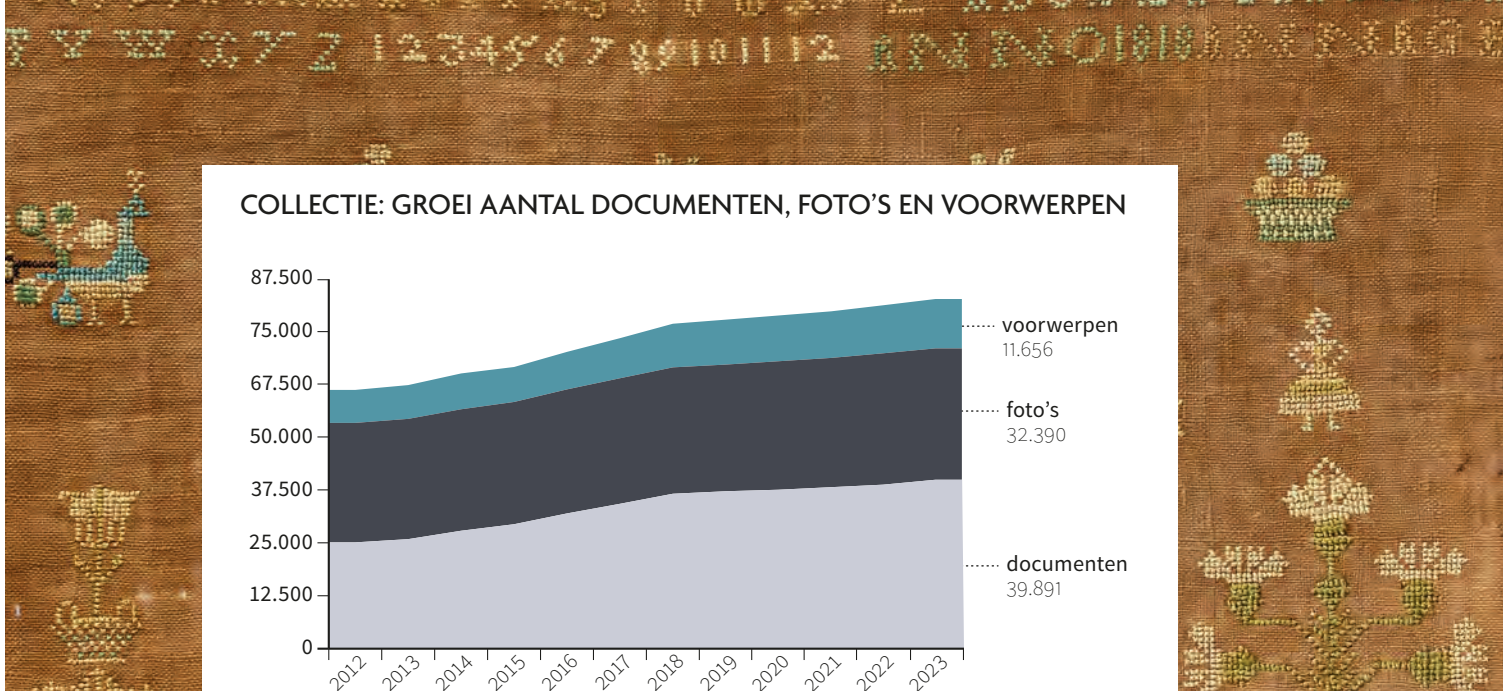
precies bij wat we met ons samenwonen voor ogen hebben. In april maakten ook wij als SHC kennis met hem en zijn werkwijze. Pas in december werd het nog openstaande vraagstuk over de te verdelen huisvestingslast tussen Biblionet en de gemeente opgelost en konden de eerste werkafspraken met Includi gemaakt worden. In 2024 zal dan echt het officiële startschot worden gegeven voor de vernieuwing, herinrichting en verhuizing van het SHC.

Met de komst van Douwe Huizing in het bestuur kwam er veel ervaring binnen de organisatie op het gebied van museale vernieuwing. Daardoor stonden we in afwachting van het 'donkergroene licht' vanuit de gemeente en Biblionet, niet stil en werkten we ondertussen aan een strategische analyse van het SHC en stelden we een programma van eisen op, waaraan onze nieuwe huisvesting en de inrichting daarvan, in onze ogen moet voldoen. Dit alles ter voorbereiding op de werkzaamheden van de interieurarchitecten. In het najaar werd er ook meer duidelijk over de structuur waarin het project vorm zou gaan krijgen, namelijk met een stuurgroep bestaande uit bestuurders, met namens het SHC Ruurd Brekveld en Henk Wakker, en een projectgroep met daarin de door Biblionet aangewezen zakelijke en creatieve projectleiding en namens het SHC Helen Kämink en Douwe Huizing.

Om de start van het project intern te vieren, werden alle vrijwilligers en medewerkers van het SHC uitgenodigd op het kerstfeest van de Bibliotheek Stadskanaal op 13 december. Hier werd in een informele sfeer alvast een klein beetje kennis met elkaar gemaakt.

3.2 Collectieregistratie

Voor het ontsluiten van de collectie van het SHC, maken we nog steeds gebruik van de database Adlib. Het bedrijf achter deze database heeft echter aangekondigd te stoppen met de ondersteuning vanwege de ontwikkeling van een nieuw programma, Axiell Collections. Dat pakket is echter een stuk duurder, zeker wanneer we met dezelfde hoeveelheid licenties tegelijk willen kunnen blijven werken. Mede met behulp van Erfgoedpartners zijn we ons aan het oriënteren op vervangende software. De definitieve keuze is nog niet gemaakt.

De volgende collecties stonden begin 2024 in Adlib geregistreerd:

Voorwerpen en textiel: Er staan 11.656 records beschreven waarvan 692 zijn afgestoten. Deze worden volgens de regels van collectieregistratie, niet verwijderd uit het systeem.
 Documenten: aantal groeide van 38.721 naar 39.891;
 Foto's: van 31.016 naar 32.390;
 Boeken: van 5.975 naar 6.030;
 Daarnaast hebben we zo'n 7.500 dia's en 426 audiovisuele materialen zoals lp's van het Stadskanaalster Mannenkoor en andere artiesten uit de regio, geluidsopnames op cassetteband en videobanden en films op DVD. De films die we origineel op 8mm of 16mm band hebben, zijn overgedragen aan het Groninger Filmarchief (voorheen GAVA) vanwege de specifieke bewaaromstandigheden. Daar worden ze ook gedigitaliseerd en zijn ze online terug te zien.

Het aantal foto's dat uit onze collectie te zien is op Beeldbank Groningen bleef gelijk op 24.367 foto's. Daarmee zijn we na de Groninger Archieven nog steeds de grootste aanbieder van foto's uit de eigen collectie online op deze Beeldbank. De collectie is zo via beeldbankgroningen.nl altijd doorzoekbaar, te bekijken en digitaal te bestellen.

3.3 Collectiebeheer en -behoud

Het SHC draagt als collectiebeheerder verantwoordelijkheid voor het goed en zorgvuldig omgaan met de aan ons toevertrouwde objecten. Daarbij moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan, zoals het bewaren op een stabiele temperatuur en luchtvochtigheid. Vrijwilligster Eveline Smit houdt deze gegevens op onze verschillende locaties, zowel in depot als in de museale ruimtes, nauwkeurig bij. Mogelijkheid tot ingrijpen hebben we echter nauwelijks. Alleen het krantenarchief op de zolder van Huisje Manning wordt geklimatiseerd.

In oktober werd echter de CV-ketel van Huisje Manning afgekeurd, en met het oog op de aanstaande verhuizing, niet meer vervangen. Inmiddels is gebleken dat de airco het klimaat zonder de ondersteuning van de CV, niet kan bijbenen en de luchtvochtigheid niet meer te reguleren is.

Om onze kennis op het gebied van passieve conservering bij te houden, nemen we waar mogelijk deel aan de door onze koepelorganisatie Erfgoedpartners georganiseerde platformbijeenkomsten. In oktober bezochten vrijwilligster Eveline Smit en Helen Kämink een dagcursus Art Handling, die werd gegeven door medewerkers van het Nederlandse Collectiecentrum in Amersfoort. Dit is het gloednieuwe depot van het Rijksmuseum Amsterdam, het Nationaal Openluchtmuseum in Arnhem, Paleis het Loo en de RCE. Hoewel wij onze collectie alleen al vanwege de enorme kosten nooit zo 'state of the art' zullen kunnen behandelen, deden we er toch veel zinvolle tips op, onder andere hoe objecten voor een verhuizing te verpakken.

Het in 2022 ingezette onderzoek naar de toestand en methode van restauratie van onze beschildering op glas van Koekjesfabriek Branbergen in Musselkanaal, leverde nog geen concreet resultaat op. Wel werd duidelijk dat het echt om een uniek object gaat, waar geen enkel ander voorbeeld van bekend is. Voor verder materiaalonderzoek en de samenstelling van de verflaag en met name de hechting daarvan op het glas, bleek transport naar het restauratieatelier nodig, wat uiteraard niet gratis was. In oktober vonden we onze Vriend Ten Kate Vetten bereid garant te staan voor de voorfinanciering daarvan.

3.4 Aanwinsten

Met name de collectie documenten blijft gestaag groeien, zoals aan de aantallen geregistreerde records wel te zien is. Hoewel we proberen streng te zijn bij het aannemen van nieuwe stukken, doen zich toch regelmatig aanbiedingen

voor die we niet kunnen weigeren. Vaak wordt er dan ook even extra aandacht voor gevraagd in de pers en uiteraard in ons eigen tijdschrift *Veerten*. Enkele zullen we hier uitlichten.

Na een uitgebreide tentoonstelling met werk van de Musselkanaalster schilder Rombertus Zuiderweg in 2022 droeg de familie de werken die nog in hun bezit waren, in januari over aan het SHC. Daar werd wel een keuze uit gemaakt: we kozen specifiek voor de werken die onze regio als onderwerp hebben en een enkel stilleven en zelfportret.

Voor de tentoonstelling 75 jaar Vrijheid die in Coronatijd door de Semsstraatkerk werd georganiseerd, maakte kunstenaar Theodora Plas een portret van de Stadskanaalster verzetsman Cornelis Hoving. Dankzij een crowdfundingactie, georganiseerd door de Stichting Vrienden van de Semststraatkerk,

kon dit schilderij worden aangekocht. Het werd tijdens een indringende herdenkingsbijeenkomst in de kerk op 20 april aan het SHC overgedragen. Bij de schenking hoorde ook een aantal brieven, geschreven door Cornelia (Cor) Hoving-van Harn tijdens de Tweede Wereldoorlog aan haar vrienden, de familie Westerhuis in Nieuw-Buinen. Cees en Cor Hoving zaten tijdens de Tweede Wereldoorlog beide in het verzet en woonden aan de Julianastraat in Stadskanaal. Haar man werd opgepakt en is in oktober 1944 gefusilleerd. Tijdens het schrijven van haar brieven verbleef zij in Groningen. De brieven waren in het bezit van Jaap Meijering.

Naar aanleiding van deze bijeenkomst ontvingen we in mei ook nog een bestekcassette die ook verbonden is aan de familie Hoving. Toen mevrouw Hoving na de oorlog terugkwam in haar woning, was deze geheel leeggeroofd. Het Nederlands Beheers Instituut (NBI) heeft toen een cassette met bestek

10 januari 2023
Twee dochters en de schoonzoon van schilder Rombertus Zuiderweg schenken een zolder vol werken van hun vader aan het SHC.

1 maart 2023
Van de familie Dohle ontving het SHC een originele Gritzner trapnaaimachine (foto) en een beeldje van 'stamvader' Max Dohle als marskramer.

aan "Tante Cor" in bewaring gegeven totdat bekend zou zijn wie de werkelijke eigenaar van de cassette was. Daar is echter nooit bericht van gekomen. De erfgenaam van de familie Hoving gaf ons deze cassette dan ook niet in eigendom, maar eveneens in 'bewaring'.

Aan de tentoonstelling over de familie Dohle en hun warenhuizen, die tot begin maart te zien was, hielden we een Gritzner trapnaaimachine over met daarin verwerkt een naamsvermelding van Dohle als leverancier. Zij waren één van de eersten die naaimachines in een soort lease-constructie aan hun klanten aanboden (eerste kwart 20e eeuw). Ook ontvingen we een bronzen beeldje van een marskramer met zijn hondenkar, gemaakt naar de oudste foto van Max Dohle die zo vanuit Duitsland naar de Kanaalstreek kwam om zich hier definitief te vestigen. De familie Dohle liet dit

beeldje maken naar aanleiding van het 150-jarig bestaan van de winkel in Musselkanaal (nu Blokker). Ook wij kregen een exemplaar.

Verrast werden we door de schenking van een oud stuk straatmeubilair in de vorm van een fietsenrek. Dat was ooit een heel bekend onderdeel van het straatbeeld, toen veel winkels een van reclame of eigen naam voorzien rek bij de winkel hadden staan waar klanten hun rijwiel konden parkeren. We ontvingen een dergelijk rek met het opschrift 'Edo Pinkster voor betere waren'. Edo Pinkster had een kruidenierswinkel aan de Hoofdstraat in Stadskanaal. Het mooie is dat we ook een foto hebben waar het pand, inclusief fietsenrek, nog op staat.

20 april 2024
Uit handen van Jack Luchtenborg namens de Stichting Vrienden Semsstraatkerk ontvangt directeur Helen Käminck een schilderij met het portret van de Knoalster verzetsstrijder Cornelis Hoving, gemaakt door Theodora Plas.

20 april 2024
Bij de overhandiging van het schilderij van Cornelis Hoving lazen Jaap en Riek Meijering voor uit brieven die mevrouw Hoving schreef aan kennissen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook deze correspondentie is overgedragen aan het Streekhistorisch Centrum.
V.l.n.r.: directeur Helen Käminck, Jaap Meijering, Riek Meijering.

22 juni 2023

Roelof Kuik, zoon van oud Geert Teis-directeur Tim Kuik, schenkt schilderijen van Lex Goudsmit als Tevje in Anatevka en Carry Tefsen als Dulcinea in De Man van La Mancha, twee succesvolle voorstellingen uit de beginjaren van het theater.

Twee objecten die direct een plekje kregen in de opstelling, zijn twee ronde glas-in-loodraampjes met een voorstelling van het voorheen vermaarde hotel Dopper aan de Hoofdstraat in Stadskanaal. Het verpauperde hotel werd destijds gekocht om de zaal te kunnen gebruiken als opslagruimte van de Hema, die aan de achterzijde aan het hotel grenst. Echtpaar Hazenberg werd aangesteld voor het beheer van het vernieuwde horecagedeelte. Bij de heropening begin jaren 80 werden deze raampjes aangeboden aan de franchisenemers van de HEMA, de heer en mevrouw Kruit. Via Jaap Meijering kwamen ze nu weer in het SHC terecht.

Op de zoekterm 'verwervingsdatum' is in onze collectiedatabase de complete lijst verworven objecten in 2023 te zien. Waar mogelijk worden alle schenkingen vastgelegd in een schenkingsovereenkomst waarop naast de naam- en adresgegevens van de aanbrenner ook de voorwaarden waaronder we de schenking accepteren, vermeld staan. Het SHC doet geen actieve aankopen om de collectie uit te breiden. Slechts publicaties in de vorm van nieuw uitgebrachte boeken voor onze bibliotheek worden actief aangekocht. Voor alle aanwinsten geldt dat streekgebondenheid een absolute voorwaarde is om in de collectie te worden opgenomen.

Op dinsdag 14 november droeg Scholengemeenschap Ubbo Emmius het eigendom van twee panoramaschilderijen over aan het SHC. De twee panorama's zijn geschilderd door kunstenaar annex tekenleraar Karl van Beekum, daarbij geassisteerd door leerlingen. Ze stellen de Hoofdstraat in Stadskanaal voor, gezien vanuit de Stationslaan vlak voor de Eurobrug. Het eerste panorama is geschilderd in 1961, vlak voor de afbraak van het oude gemeentehuis en nog zonder de later aangelegde Europalaan. Het tweede panorama toont de situatie ruim 10 jaar later, in 1973. Elk panorama bestaat uit 5 panelen.

De schilderijen hingen jarenlang in het lokaal waar Van Beekum les gaf, maar zijn vervolgens in de opslag beland. Het SHC toonde de werken tijdens een overzichtsexpositie van Van Beekum in 2013, maar ook daarna werden de panelen weer opgeborgen op school. Om de toekomst van deze werken, die gezien kunnen worden als belangrijke tijdsdocumenten, veilig te stellen, heeft de scholengemeenschap het eigendom nu overgedragen. De panelen zijn overgebracht van de school naar de toekomstige werkruimte van het SHC op de eerste etage van de Bibliotheek in Stadskanaal.

De panelen hebben na al die jaren wel een opknapbeurt nodig. Die mogelijkheden worden nu geïnventariseerd.

16 augustus 2023

Dit iconische fietsenrek stond jarenlang voor de deur van kruidenier Edo Pinkster aan de Hoofdstraat. Daarna stond het in de schuur bij de familie Bolhuis die het rek aan het SHC heeft overgedragen.

23 oktober 2023
Via Jaap Meijering ontving het
SHC twee ronde glas-in-lood-
raampjes van hotel Dopper.

14 september 2023
Van de familie De Vries uit
Helmond ontving het SHC het
Knoalster deel van de nalaten-
schap van grootouders Wiardus
en Luktje Beek.

14 november 2023
Algemeen directeur Bert Dijkstra
van Ubbo Emmius draagt
namens de scholengemeenschap
de panelen van Van Beekum over
aan het SHC.

4. PRESENTATIE

In 2023 maakten we twee nieuwe wisseltentoonstellingen en organiseerden we ook weer zondagmiddagactiviteiten. Bert Roossien verzorgde diverse presentaties op aanvraag en er kwamen drie verse nummers van ons tijdschrift *Veerten* uit.

4.1 Exposities

150 jaar Dohle: Marskramers op weg naar een nieuwe toekomst: van 18 september 2022 tot en met 2 maart 2023
Deze tentoonstelling liet zien waarom Duitsers zoals de familie Dohle 150 jaar geleden naar de Veenkoloniën kwamen, en gaf o.a. een beeld van de artikelen die de afgelopen 150 jaar in de winkels werden verkocht. De tentoonstelling kwam tot stand met behulp van Marleen en Theo Dohle, beide historicus, en veel spullen uit familiebezit.

Kanaalst(r)reekjes, foto's verwerkt in quilts

10 maart tot en met 9 juni 2023

Op een besneeuwde vrijdag 10 maart opende bestuurslid Anne-Greet Wilting deze tentoonstelling in aanwezigheid van de handwerksters en hun familie. In Huisje Manning werden 25 kleine quilts getoond die geïnspireerd zijn op gebouwen in de Kanaalstreek, speciaal voor dit project gemaakt door Jantje Kupers-De Roo en haar cursisten.

Jantje Kupers-De Roo uit Stadskanaal geeft al jaren les in handwerktechnieken aan vele groepen in Zuidoost-Groningen. Veel bekendheid kreeg ze met haar quilts die gemaakt zijn van oud beddengoed dat vroeger in bedsteden werd gebruikt.

Voor deze nieuwe expositie kregen haar cursisten de opdracht om een of meerdere foto's van bekende gebouwen in Stadskanaal in een quilt van 60 x 60 centimeter te verwerken. Dit gaat op een speciale manier: met een door Jantje zelf bedachte techniek wordt de afbeelding van de papieren achtergrond van de foto los geweekt. De zo ontstane dunne afbeelding op de overgebleven laag kan vervolgens in het textiel verwerkt worden. Door kleuren en patronen van de stoffen met de foto te combineren, ontstonden de meest fantasievolle nieuwe landschappen.

Bij de expositie verscheen een boekje waarin alle quilts staan afgebeeld, aangevuld met een toelichting door de maaksters. Jaap Kok verzorgde de bijpassende vormgeving daarvoor.

Witte Olifanten IX

Tijdcollages – Marijke Klamer en Merel Wendt

7 juli tot en met 29 september 2023

Witte Olifanten is een podium voor keramische sculptuur; Tijdcollages is de negende tentoonstelling in de reeks die loopt vanaf 2013 sinds we er in 2013 in de Watertoren mee begonnen. De titel Witte Olifanten verwijst naar iets dat te kostbaar is om te houden, maar te zeldzaam en mooi om er afstand van te doen.

Tijdcollages is de derde editie die in Huisje Manning werd georganiseerd. Exponenten waren dit jaar Marijke Klamer en Merel Wendt, beide in 2021 afgestudeerd aan Academie Minerva. De kunstenaars zijn gevraagd om in een serie keramische objecten te reageren op de collectie van het Streekhistorisch Centrum. Dit heeft geresulteerd in een gevarieerde presentatie, waarbij Wendt zich liet inspireren door de glasindustrie in de Kanaalstreek, terwijl Klamer vooral gefascineerd werd door de turfwinning en de verveningsgeschiedenis.

De koekjesfabriek van Branbergen die ooit in Musselkanaal stond, bracht de twee kunstenaars er gezamenlijk toe om een serie prachtig geglazuurde 'speculaasjes' te bakken.

Op vrijdag 7 juli werd de tentoonstelling geopend met toespraken van Egbert Hofstra, wethouder cultuur van de gemeente Stadskanaal en van Theo Butterhof, kunstmecenas en eigenaar van antiquariaat Isis in Groningen. DJ Piano Daniël zorgde voor de muzikale aankleding en de catering kwam uit de keuken van De Porrepoele. Dankzij het mooie weer speelde de opening zich grotendeels buiten af. Ook werden er veel speculaasjes verkocht.

Deze tentoonstelling was aanvankelijk aangekondigd als afscheidstentoonstelling van het SHC. Doordat de herinrichting en verhuizing vertraging opliepen, stond de expositieruimte in Huisje Manning na half oktober, toen Witte Olifanten weer werd opgeruimd, leeg. Vanwege de verzakte vloer en de aanwezigheid van spitsmuizen daaronder met overlast van hun uitwerpselen en ook nog een defecte CV-ketel, is er voornamelijk geen nieuwe tentoonstelling gepland.

Wisselkamer

In de wisselkamer van het hoofgebouw waren tot juli 2023 de schilderijen van Rombertus Zuiderweg te zien die de familie van de schilder in januari aan ons heeft geschonken. Daarna werden er opnieuw schilderijen opgehangen en wel van Karl J. van Beekum. Het SHC ontving een aantal werken in langdurig bruikleen uit een nalatenschap, die we samen met de schilderijen die we al hadden, de rest van het jaar toonden.

Activiteiten 2023

Datum	Activiteit	Bez.
15 januari	Lezing i.s.m. de leeskringen: schrijver Gerbrand Bakker vertelde over zijn boek <i>De Kapperszoon</i> .	63
22 januari	Nieuwjaarsvisite in het SHC	32
29 januari	Muziek en gedichten: Optreden door De Poesieclub en Dick Kamphuys	13
12 februari	Groeten uit Nieuw-Buinen, presentatie door Bert Roossien	66
26 februari	Lezing: Geschiedenis in Oude kaarten door 'de Kaartmannetjes' Martin Berendse en Paul Brood.	33
5 maart	Presentatie over De Lagere School door Bert Roossien	15
19 maart	Lezing: De verf- en pigmentproductie in Groningen in de 17 ^e en 18 ^e eeuw door Lieuwe Jongstra	13
2 april	Presentatie over Het centrum van Stadskanaal door Bert Roossien	36
16 april	Open podium in de lente: Voorleesmiddag met een bijzonder hapje en drankje uit eigen streek.	12
23 april	Mini-excursie naar Oudeschans. Geannuleerd.	-
1 oktober	Presentatie Stadskanaal in de jaren zestig door Bert Roossien.	29
14 oktober	Lezing i.s.m. de leeskringen door auteur/kunsthistoricus Sacha Bronwasser over haar tweede roman <i>Luister</i> . Deze lezing vond plaats in het SHC.	20
5 november	Presentatie Wegvervoer in de veenkoloniën door Bert Roossien.	39
19 november	Lezing over Van Gogh in Drenthe door Kees Dinkla (1985), historicus en museumdocent bij het Drents Museum.	29
3 december	Presentatie Wonen in de Kanaalstreek door Bert Roossien.	33
Totaal aantal bezoekers 2023		435

Totaal bezoekers zondagmiddagactiviteiten in 2023: 435 tegen 348 in 2022, en 430 in 2020. Gerekend over 14 activiteiten komt het gemiddelde uit op bijna 31 bezoekers per activiteit, 9 meer dan het gemiddelde over 2022. Fijn dat er weer een stijgende lijn in zit na de coronacrisis.

4.2 Zondagmiddagactiviteiten

In 2023 gingen we op de ingeslagen weg verder wat betreft onze zondagmiddagactiviteiten: van oktober tot mei organiseerden gemiddeld twee à drie keer per maand een lezing of presentatie in de bibliotheek van Stadskanaal.

Deze activiteiten werden in 2023 door de activiteitencommissie georganiseerd:

4.3 Donateursactiviteiten

We hebben in 2023 geprobeerd de traditie van de donateursreis weer nieuw leven in te blazen. Er werd een dagreis gepland voor een zaterdag in oktober maar wegens gebrek aan aanmeldingen is besloten deze excursie door te schuiven naar 2024 en er dan tijdig meer ruchtbaarheid aan te geven. Daarnaast werd er, op de sinds de Coronacrisis weer voor het eerst gehouden Nieuwjaarsvisite na, nog geen speciale lezingenavond voor donateurs georganiseerd. Ook dat gaan we in 2024 weer oppakken.

4.4 Presentaties voor groepen

Op aanvraag verzorgt het SHC ook voorstellingen op maat voor groepen, bijvoorbeeld voor familiedagen, vrouwenverenigingen en serviceclubs. Dat kan zowel op locatie als in het SHC zelf.

In 2023 gaf Bert Roossien 8 presentaties op locatie.

Ook gaf hij weer twee reeksen colleges voor de Stichting Sociaal Werk Oldambt in Winschoten. Bert geeft daar in het voor- en najaar twee middagen in de week geschiedenisles rondom een thema. De vergoeding die hij hiervoor ontvangt, komt ten goede aan het SHC.

Helen Kämink verzorgde op verzoek van de gemeente een tour voor nieuwe inwoners van de gemeente. Per touringcar werden deze mensen meegenomen op een rondrit door de hele gemeente waarbij Helen als reisgids voorin de bus de wetenswaardigheden vertelde over waar we langs kwamen.

4.5 Veerten

Sinds juli 2016 geeft het SHC haar eigen tijdschrift *Veerten* uit. In 2023 verscheen jaargang 8. De redactie streeft naar het publiceren van toegankelijke verhalen die voor veel mensen (nog) herkenbaar zijn uit onze streek, de jonge Veenkoloniën, aangrenzend Westerwolde en de Drentse Monden. Daarnaast wil het tijdschrift laten zien waar het SHC voor staat. De naam *Veerten* staat voor de culturele en historische verten of horizonnen die we willen verkennen, het woord is afkomstig uit een gedicht van Simon van Wattum.

In 2023 verschenen er weer drie nummers van ieder 44 pagina's. Ze worden gedrukt bij Drukwerkdeal.nl in een oplage van 1000 stuks, waarvan we er elk nummer ruim 500 afzetten onder onze donateurs, vrijwilligers, relaties, bibliotheken en in de losse verkoop.

Het tijdschrift wordt behalve bij het SHC ook verkocht bij de Readshops in Stadskanaal en Ter Apel, Primera in Musselkanaal en Stadskanaal en in de zomer ook bij SHC de Oude Stelmakerij in Sellingen.

Inhoud van de dit jaar verschenen nummers:

Jaargang 8-1, aprilnummer:

In het voorjaarsnummer verschenen artikelen van de hand van Jan-Willem van de Kolk over onderduiker Aby de Lange, van Gerard-René de Groot over zijn herinneringen aan en van

zijn grootmoeder Teitje Stikfort, geboren in Nieuw-Buinen maar uiteindelijk woonachtig in België, en van Jakob Been over een markante inwoner van Ter Apel, namelijk gymleraar en later NSB-burgemeester Teunis Heeg. Anne-Greet Wilting interviewde Jantje Kupers-de Roo als 'Queen of Quilts' in het kader van onze voorjaarstentoonstelling en Roelof Pinxterhuis beschreef de geschiedenis van het Navo-depot in Ter Apel.

Jaargang 8-2, julinummer:

In dit zomernummer gaf oud-geschiedenisleraar Jan Wilpshaar een kijkje in het verenigingsleven van de voormalige gereformeerde kerk aan de Poststraat. Hennie Lemein interviewde Piet Helmholt en Jan Roorda, beide verbonden aan de voormalige CBS De Meander in de Cereswijk en Helen Kämink reconstrueerde de Verkeerstuin aan de Vlaanderenlaan waar honderden, misschien wel duizenden kinderen uit Stadskanaal en omstreken verkeersles kregen tijdens hun lagere schooltijd.

Henk Dekker sprak met Ulbe Buwalda uit Jipsinghuizen, wiens vader na de april-meistaking in 1943 koelbloedig werd vermoord en Jakob Been vertelt over de geschiedenis van het bibliotheekwerk in Ter Apel.

Jaargang 8-3: decembernummer:

Jan Willem van de Kolk beschreef opnieuw een schokkend verhaal uit de Tweede Wereldoorlog, over een te vondeling gelegde baby. Hij tekende het verhaal op uit de herinneringen van Johan en Janny van Klinken, die reageerden op zijn eerdere artikel over Aby de Lange.

Arend Hazekamp deed onderzoek naar de tot dus ver onderbelichte geschiedenis van de Vrije Socialisten, geestverwanten van de bekende Ferdinand Domela Nieuwenhuis, die ook in Stadskanaal een actieve beweging vormden.

Jaap Meijering beschreef het leven van Grietinus Zwartsenberg en het bedrijf dat de familie in Stadskanaal en elders runde.

Nog een andere bekende winkel kwam in deze *Veerten* aan bod: de historie van Warenhuis De Vries aan de Hoofdstraat in Stadskanaal werd beschreven door de ogen van 'winkeldochters' Sieka en Hennie de Vries.

Ook Ter Apel kwam weer aan bod met een artikel over de Hervormde Kapel van de hand van Jakob Been, en Bert Roossien haalde in zijn artikel herinneringen op aan de strenge winter van 1963.

In elk nummer ontbraken ook de vaste rubrieken niet, zoals de column van Anne-Greet Wilting over het Veenkoloniale leven, Museumschatten waarin een collectiestuk wordt uitgelicht, Stefans selectie waarin een bijzondere foto wordt besproken en de pagina's met 'eigen' nieuws uit het SHC.

4.6 Educatie

In afwachting van de ontwikkelingen in het kader van de verhuizing en herinrichting op de bibliotheeklocatie werden er nog geen nieuwe activiteiten ontplooid op het gebied van educatie en lessen voor het onderwijs. Af en toe kloppen er nog scholen aan met het verzoek te ondersteunen bij lessen streekgeschiedenis.

De drie uitgaven van Veerten in 2023.

In 2023 werd meegewerkt aan het 100-jarig bestaan van OBS de Musselhorst in Musselkanaal d.m.v. het uitlenen van oud onderwijsmateriaal en heeft Bert Roossien lessen verzorgd op de R.K. Sint Antoniuschool in Musselkanaal.

Voor Ubbo Emmius Maarsdreef (brugklassen) gaf Bert Roossien een paar lessen over Stadskanaal in de Tweede Wereldoorlog. In juni ontvingen we een groep Franse scholieren uit Caen die een jaarlijkse uitwisseling hebben met Ubbo Emmius Stationslaan. Ze waren nu voor het eerst sinds de Coronacrisis weer in Stadskanaal.

Op Ubbo Emmius Engellandlaan werd meegewerkt aan de eindexamenopdracht Fotografie. Leerlingen met dit keuzevak moesten in groepjes met de van hun docent opgedane theoretische kennis over fotografie hun praktijkopdracht verrichten, waarbij het SHC fungeerde als opdrachtgever. Ze konden kiezen uit het maken van fotoreportages in of rond Huize ter Marse, het fotograferen van nieuwe gebouwen in Stadskanaal die nog niet in ons archief zijn vastgelegd, het vastleggen van hun eigen woonomgeving of het thema 'veranderend Stadskanaal'. Voor deze opdrachten werden de leerlingen in het SHC ontvangen en kregen er hun opdracht uitgelegd en Helen Kämink was bij hun opdrachtpresentatie mede-beoordelaar voor het eindcijfer.

4.7 Open Monumentendag

Stadskanaal deed opnieuw niet mee aan de landelijke Open Monumentendag. De reden dat dit hier toch steeds weer vermeld wordt, is dat hiervoor al sinds 2017 een reservering

op de SHC-balans staat die hieraan ten goede moet komen, maar de besteding daarvan is opnieuw niet gelukt.

4.8 Knoal in Wol

Ondanks het uitblijven van een formele start van de herinrichting van het SHC in de bibliotheek, ging een deelproject uit ons metamorfose-plan wel van start. Met steun van het Fonds voor Cultuurparticipatie konden we starten met Knoal in Wol, het breien van Stadskanaal op schaal. Dit project werd 'afgekeken' van een soortgelijk project in Bristol waar de gemeenschap samen werkte aan het maken van een maquette van de stad, met als bijzonderheid dat alle onderdelen van de maquette werden gebreid. Heidi Renkema, onze adviseur van de Coöperatie Sterke Musea in de provincie Groningen, bracht ons in contact met breikunstenaar en breihistorica Constance Willems uit Eelde. Zij werd projectleider van Knoal in Wol en presenteerde samen met Heidi en Helen de eerste informatiebijeenkomst op 17 oktober in de bibliotheek. Sindsdien wordt daar wekelijks een zitting gehouden waarbij breiers in diverse samenstelling samenkomen om gezamenlijk aan hun eigen huis, markante gebouwen en kunstwerken in de openbare ruimte te breien en advies en hulp te krijgen. Aan het eind van het jaar waren de eerste projecten al bijna klaar, waaronder de brug de Gele Klap.

ACTIVITEITEN IN BEELD

In 2023 was het Corona-spook meest verdwenen en kon er weer een volwaardig programma worden samengesteld, zij het met de nodige voorzichtigheid en met de hand lichtjes op de rem, met in het achterhoofd de te verwachten extra werkdruk i.v.m. de verhuizing naar het Kofschip.

De activiteitencommissie van het Streekhistorisch Centrum organiseerde tussen januari en april en van oktober tot en met december vrijwel om de veertien dagen zondagmiddagactiviteiten die werden gehouden in de bibliotheek van Stadskanaal.

Op de volgende pagina's tonen we een sfeerimpressie van deze zondagmiddagactiviteiten, die varieerden van presentaties van foto's uit het SHC-archief tot muziekoptredens en lezingen van landelijk bekende schrijvers.

In samenwerking met de Leeskringen Stadskanaal nodigt het SHC jaarlijks een landelijk bekende schrijver uit om te komen vertellen over haar of zijn werk. Op 15 januari 2023 hield Gerbrand Bakker een voordracht over o.a. zijn meest recente roman De Kapperszoon.

De Poesieclub brengt een middag vol poëzie en af en toe een liedje. Met hun lijflied Raar is leuk wordt elke voorstelling afgesloten.

Traditiegetrouw was er ook in 2023 weer een Nieuwjaarsvisite. Iedereen die het wil, kan dan bij het SHC op bezoek komen en een glaasje glühwein meedrinken en een nieuwjaarsrolletje eten. Voor de belangstellenden zet de voorzitter de plannen voor het komende jaar uiteen. Voor Henk Poppen was het in 2023 de laatste keer.

Op 10 maart 2023 opende bestuurslid Anne-Greet Wilting de tentoonstelling Kanaalst(r)eeckjes. De handwerkgroepen van Jantje Kupers-de Roo exposeerden er quilts met foto's erin verwerkt.

Op 16 februari vierden we het 25-jarig jubileum van directeur Helen Kamink bij het SHC. Er waren enkele toespraken van Anne-Greet Wilting namens het bestuur, Jaap Kok over de mens Helen achter de directeur en van Bert Roossien (foto staand) over haar carrière bij het SHC.
Foto: Helma Trox

Nog even napraten met oudgediende Hans van der Wiel.
Foto: Helma Trox

Voor het 25-jarig jubileum stelde Jaap Kok een speciaal magazine samen met tekstbijdragen van alle vrijwilligers en bestuursleden.

Foto: Helma Trox

Voorzitter Henk Poppen overhandigt Helen een mooi bos bloemen. Daarnaast ontving ze een doos met 20 kleine kunstwerken.

Foto: Helma Trox

Op 11 april onthulden directeur Helen Kämink en Alie Noorlag voor het SHC een paaltje met een QR-code. Het paaltje is onderdeel van de herdenkingsroute langs plekken die een rol speelden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Door de QR-code te scannen kunnen belangstellenden een filmpje zien waarin Helen Kämink vertelt over de donkere episode van Huis ter Marse in de Tweede Wereldoorlog.

Alinda Wezel met gitaar en zang tijdens het Open Podium van 16 april 2023 in de bibliotheek van Stadskanaal.

Directeur Helen Kämink als ceremoniemeester tijdens het Open Podium. Er zijn veel deelnemers en belangstellenden.

Lieuwe Jongsma gaf op 19 maart 2023 een lezing over 'Kleur in Groningen in de 18^e eeuw'.
Foto: Helen Kämink

Tijdens het Open Podium kunnen mensen die zich hebben opgegeven een gedicht voordragen, een verhaal vertellen of muziek spelen.

Bert Nobbe speelt liedjes van Johnny Cash tijdens het Open Podium.

De dames van de quilt-tentoonstelling toonden tijdens een demonstratiemiddag op 11 juni 2023 hun kunsten aan het publiek in het Streekhistorisch Centrum.

Op 22 juni 2023 overhandigde Adam de Haan de eerste exemplaren van zijn familiechronieken aan Ria Muller van de bibliotheek en Helen Kämink van het Streekhistorisch Centrum.

Bij de presentatie van het plaatjesboek van historisch Stadskanaal. Helen Kämink en de vertegenwoordigers van supermarkt Jumbo: Raymond Sloot, Froukje Sloot en Stephan Hogeveen in het winkeltje van het SHC.

Demonstratie kantklossen.

Huize ter Marse is omgeven door een tuin met oude bomen. Helaas vormen die soms een gevaar voor de veiligheid. De gemeente Stadskanaal schakel Boomrooierij Oving uit Buinen

Door het hele land had supermarkt Jumbo acties met boeken waarvoor het winkelende publiek kon verzamelen m.b.t. de lokale geschiedenis. Voor Stadskanaal stelde Bert Roossien namens het SHC de teksten en afbeeldingen samen. In het gemeentehuis van Stadskanaal werd op 1 september 2023 het eerste exemplaar gepresenteerd. V.l.n.r.: Raymond Sloot en Froukje Sloot namens de Jumbo, en Bert Roossien en Helen Kämink namens het SHC.

Zes foto's van de voorbereiding en opening op 7 juli 2023 van de tentoonstelling Witte Olifanten IX: Tijdcollages. De tentoonstelling was een reflectie van Marijke Klamer en Merel Wendt op de collectie van het SHC in keramische kunst.

Op de foto links is Marijke Klamer bezig met de inrichting van de tentoonstelling.

Veel jong publiek in Huisje Manning.

Van links naar rechts: Marijke Klamer, dj Piano Daniel, Merel Wendt en Jikke van der Spek.

De opening van de tentoonstelling werd muzikaal begeleid door dj Piano Daniel.

Marijke Klamer en Merel Wendt waren beide pas afgestudeerd aan Academie Minerva in Groningen, waar ze onder meer les kregen van Mirjam Veldhuis, initiatiefneemster van de tentoonstellingsreeks Witte Olifanten. Voor de opening van deze negende editie hadden de kersverse kunstenaars Theo Butterhof gevraagd een toespraak te houden.

Cultuurwethouder Egbert Hofstra van de gemeente Stadskanaal opent de tentoonstelling in de tuin van het Streekhistorisch Centrum.

1 oktober 2023
 Traditioneel wordt het nieuwe activiteitenseizoen begonnen met een fotopresentatie van huis-historicus Bert Roossien. De eerste van het seizoen 2023-2024 ging over de Sixties in Stadskanaal.

14 oktober 2023
 Op uitnodiging van de Leeskring Stadskanaal en het SHC kwam Sacha Bronwasser spreken over o.a. haar meest recente roman Luister.
 Foto: Helen Kämink

19 november 2023
 Lezing Op Reis met Vincent van Gogh door Kees Dinkla over de beroemde impressionist gedurende de periode waarin hij in Drenthe verbleef.
 Foto: Helen Kämink

1 oktober 2023
Directeur Helen Kämink trapt
het nieuwe activiteitenseizoen af
in de bibliotheek van Stads-
kanaal.

7 november 2023
De deelnemers aan Knoal
In Wol aan het werk in de
bibliotheek van Stadskanaal.
Met Knoal in Wol wordt een
maguette gemaakt van markante
gebouwen, maar dan gebreid
van wol.
Foto: Helen Kämink

13 december 2023
Een voorproefje van wat komen
gaat: de vrijwilligers van het
SHC werden uitgenodigd om
aan de kerstviering van de
bibliotheek deel te nemen. In de
verte zien we Ilona Ebels van de
bibliotheek en Helen Kämink een
toast uitbrengen op de samen-
werking.

5. SAMENWERKING

Het SHC vindt het belangrijk om midden in de samenleving te staan om onze doelstelling te bereiken. Dat doen we door samen te werken met andere partijen, waardoor een andere doelgroep en/of een breder publiek kan worden bereikt, maar ook willen we ondersteunen bij en participeren in initiatieven van derden die bij onze doelstelling passen. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van projecten en samenwerkingsverbanden waar het SHC in participeert.

5.1 Jatrie

Het SHC is eigenaar van de Groninger steilsteven Jatrie, maar de restauratie (en inmiddels het onderhoud) en exploitatie zijn ondergebracht in een aparte stichting. In de statuten van de stichting Jatrie is bij de oprichting vastgelegd dat zowel de directeur als één lid van het SHC-bestuur zitting hebben in het Jatriebestuur. In 2023 trad Henk Poppen af als voorzitter van het SHC en daarmee eindigde ook zijn bestuurslidmaatschap van de stichting Jatrie. Bij het benoemen van een opvolger, zijn de statuten van de stichting Jatrie en de risico's van de verweving met het SHC nog eens tegen het licht gehouden. Ook de koppeling in 2022 van de stichting Jatrie aan de Stichting Snikkevaart waarin de snikke Dieverdoatsie geëxploiteerd wordt, is daarbij meegenomen. Het bestuur van het SHC heeft vervolgens in de bestuursvergadering van 10 oktober besloten om te gaan onderzoeken hoe het eigendom van de Jatrie kan worden overgedragen aan de Stichting Jatrie. Op 13 november werd daarover vergaderd door afvaardigingen van de beide besturen samen. Ook is het besluit van het SHC bestuur meegedeeld aan de erfgename van de schenker van het schip. Afgesproken werd dat de notaris wordt verzocht om een statutenwijziging. Dit proces werd in 2023 nog niet afgerond. De stichting Jatrie verantwoordt haar activiteiten in eigen jaarstukken, die worden gepubliceerd op www.jatrie.nl/nieuws/.

5.2 Comité Stolpersteine gemeente Stadskanaal

Van 2014 tot en met 2016 zijn in de gemeente Stadskanaal 142 Stolpersteine geplaatst voor alle Joodse slachtoffers in de gemeente, naar een idee van de Duitse kunstenaar Gunter

Demnig. Het SHC is rekeninghouder van dit Comité. Met het overgebleven budget voor het leggen van de stenen wordt de website in de lucht gehouden en incidenteel worden andere activiteiten uitgevoerd die passen bij het idee van de Stolpersteine.

In april is een nieuwe herdenkingsroute gereed gekomen in samenwerking met de bibliotheek van Stadskanaal en leden van de verschillende herdenkingscomités in de gemeente. Bij 12 punten die iets met de Tweede Wereldoorlog te maken hebben, zijn paaltjes geplaatst met daarop een QR-code. Door deze code te scannen met de smartphone, wordt een filmpje afgespeeld waarin iets over de betreffende locatie wordt verteld.

Op dinsdag 11 april werd het eerste paaltje in aanwezigheid van de lokale pers onthuld. Dat vond plaats bij Huize ter Marse waar het filmpje, ingesproken door Helen Kämink, gaat over het NSB-verleden van het gebouw en zijn bewoners. De folder waarin alle punten met hun QR-codes staan vermeld, zijn te vinden via een link op internet <https://www.biblionetgroningen.nl/dam/PDFbestanden/herdenkingsroute-folder-2023-met-inzetkaartjes.pdf> of door te googelen op 'herdenkingsroute gemeente Stadskanaal'.

5.3. Parels in het Veen

Het SHC is lid van deze vereniging die bestaat sinds 2018 met als doel onze activiteiten in ons deel van de Gronings-Drentse Veenkoloniën gezamenlijk beter te promoten. De volgende partners zijn lid van de vereniging:

Historische vereniging Nieuw-Buinen/Buinerveen, Glaswerk Nieuw-Buinen (privéverzameling Henk Brans), Keramisch Museum Goedewagen, Stelmakerij Wever in Mussel, Stichting Jatrie, Museum Philips Stadskanaal, Museumspoorlijn STAR en het Streekhistorisch Centrum.

In 2023 vonden er door allerlei omstandigheden en ontwikkelingen bij de leden, geen activiteiten van de vereniging plaats. Museum Musica is opgehouden te bestaan en als zodanig geen lid meer van de vereniging.

5.4. Stichting Drenth Monument

Na het jaar waarin de onthulling van het monument voor de familie Drenth plaatsvond, in oktober 2021, raakte deze stichting in rustiger vaarwater.

Op initiatief van Museum aan de A is de lesbrieff over het Stadskanaalster Achterhuis die werd gemaakt door Kirsten Bos, door haar aangepast en meer toegeschreven naar Lamie Drenth, zodat zij deel kan uitmaken van het provinciale project om 10 Groninger Vrouwen in de spotlights te zetten. Zodoende zijn er nu twee verschillende lesbrieven over het verhaal achter het monument. Informatie over het monument is te vinden op monument21.nl en op de Facebookpagina van Monument21. Deze worden bijgehouden door Helen Kämink die secretaris is van deze stichting.

5.5. Overige presentaties en samenwerking

Behalve in de hierboven genoemde projecten manifesteerde het SHC zich in 2023 op de volgende manieren:

Voor supermarkt Jumbo stelden we een plaatjesalbum samen, waarin ook de geschiedenis van de Kanaalstreek werd beschreven. Bert Roossien selecteerde meer dan 200 foto's uit ons archief voor de plaatjes en voorgedrukte afbeeldingen in het album en schreef de tekst, die door Helen Kämink geredigeerd werd. Op 1 september werd het album in

het gemeentehuis gepresenteerd en aan wethouder Borgegius aangeboden. Klanten van de twee vestigingen van deze supermarkt in Stadskanaal kregen gedurende de actie bij aankoop van € 10,- aan boodschappen een zakje met 4 stickers, met als doel het hele album vol te sparen. Al gauw ontstonden er diverse ruilacties zowel fysiek bij buurthuizen als op Facebook. De reacties waren erg enthousiast.

Het SHC is aanwezig op Facebook en Instagram. Aan het begin van 2024 staat het aantal volgers op Instagram op 698 tegen 613 een jaar eerder. De in oktober 2013 aangemaakte SHC-Facebookpagina had begin 2024 967 volgers tegen 929 een jaar eerder. Hier worden nieuwtjes en vooral activiteiten aangekondigd.

Ook project Knoal in Wol kreeg een eigen Facebookpagina, deze had begin 2024 28 volgers.

Het SHC verleende ook in 2023 onderdak aan 4 bijeenkomsten van de Stadskanaalster Leeskringen. Deze groepen staan onder leiding van Adriaan Wiersma en zijn oud-collega van de bibliotheek Frank Meijer.

Het SHC is lid van de koepelorganisatie Erfgoedpartners en van de Coöperatie Sterke Musea en ook van marketingorganisatie ZO!Groningen die Zuidoost-Groningen promoot op het gebied van recreatie en toerisme.

6. BEZOEKERS

In 2023 hebben we in totaal 1.144 bezoekers getrokken, waarvan een groot deel bestond uit zondagmiddagbezoekers aan onze activiteiten in de bibliotheek. Ten opzichte van 2022 toen 839 bezoekers kwamen, wel een lichte stijging, mede door een aantal succesvolle activiteiten en de tentoonstelling Kanaalst(r)eeekjes die door een specifiek publiek werden bezocht. We hadden meer verwacht van de tentoonstelling Witte Olifanten maar vooral is te merken dat we met het activeren van educatieve activiteiten voor scholen en vernieuwing van andere arrangementen voor groepen echt in de wachtstand staan met het oog op de ontwikkelingen voor de verhuizing.

B. SHC DE OUDE STELMAKERIJ

1. Organisatie

Bestuur en directie

SHC de Oude Stelmakerij wordt beheerd als dependance van de Stichting Streekhistorisch Centrum in Stadskanaal en valt dus onder de verantwoordelijkheid van dit stichtingsbestuur. Voor de regels omtrent de Governance Code Cultuur die het bestuur nastreeft, wordt dan ook verwezen naar hoofdstuk 1 in deel A van dit jaarverslag. Hieronder volgt een korte samenvatting en een toelichting op de zaken die voor SHC de Oude Stelmakerij en de verantwoording aan de gemeente Westerwolde relevant zijn.

Binnen het bestuur heeft één lid als speciaal aandachtspunt de Stelmakerij. Dat was in 2023 Ruurd Brekveld, die met ingang van 12 april tevens voorzitter van het Streekhistorisch Centrum werd. Hij is woonachtig in Westerwolde. Daarnaast wordt gestreefd naar een evenredige samenstelling van bestuursleden uit de gemeenten Stadskanaal en Westerwolde.

Het bestuur kwam dit jaar 8 maal in vergadering bijeen. De vergaderingen werden bijgewoond en voorbereid door directeur Helen Kämink.

Bestuursleden van het SHC ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.

Het bestuur bestond op 31 december 2023 uit:

- Ruurd Brekveld (Wollinghuizen), voorzitter en contactpersoon Stelmakerij
- Henk Wakker (Onstwedde), penningmeester
- Jan Frankema (Stadskanaal), secretaris
- Douwe Huizing (Wildervank)
- Harry Scholte (Musselkanaal)
- Petri Velema (Groningen, werkzaam in Ter Apel)
- Anne-Greet Wilting-van der Wal (Stadskanaal)

Het beheer van de Stelmakerij wordt gecoördineerd door de directeur van het SHC, Helen Kämink, voor 0,1 Fte.

Het in 2022 ingezette overleg met de gemeente Westerwolde en met beleidsambtenaar Jochem Abbes in het bijzonder, over de positie van het SHC ten opzichte van SHC de Oude Stelmakerij werd in dit verslagjaar voortgezet en leidde in de bestuursvergadering van 10 oktober tot een positieve

grondhouding om de Stelmakerij te gaan verzelfstandigen. Hierdoor zou het SHC afscheid nemen van haar dependance. Dit werd op 7 november met de gemeente besproken en op 7 december vond het eerste overleg daarover met de vaste en nog steeds trouwe groep vrijwilligers plaats. De verzelfstandiging zal in 2024 verder uitgewerkt worden.

Vrijwilligers

De dependance van het SHC in Sellingen draait vrijwel volledig op vrijwilligers. Zij geven informatie over de tentoonstelling en de historie en verzorgen de toeristische informatievoorziening aan de balie, wat een belangrijke functie is van SHC de Oude Stelmakerij.

Daarnaast behoort het tot de taken van de Stelmakerij-vrijwilligers om bezoekers aan het archief van de Historische Vereniging Westerwolde te ontvangen, dat sinds eind 2016 op de bovenverdieping van de Stelmakerij is ondergebracht. Hiervan werd sporadisch gebruik gemaakt.

In 2023 was de Stelmakerij open van Goede Vrijdag 7 april tot en met de laatste dag van de herfstvakantie op zondag 29 oktober.

Gedurende het seizoen werd er maandelijks een vrijwilligersbijeenkomst gehouden om het nieuwe rooster voor de komende maand op te stellen en eventuele ontwikkelingen te bespreken. Deze overleggen worden voorgezeten door Helen Kämink.

Het seizoen werd opgestart op dinsdag 21 maart met de eerste bijeenkomst. Helaas moesten we om verschillende redenen afscheid nemen van twee vrijwilligers maar mochten we ook drie nieuwe mensen welkom heten. Hierdoor werd de Stelmakerijgroep in 2023 gevormd door:

- Bouwie Huiting
- Daan Buijten
- Diny Nijland
- Lizette Wassenaar
- Anneke Kuperus
- Cor Kuperus
- Wim van der Leden
- Harm Jan Luth
- Menco Venhuizen
- Harriët van Hage
- Tieme van Hage

Vanwege de ontwikkelingen rondom de verzelfstandiging in het najaar, werd het seizoen nog niet gezamenlijk met een etentje afgesloten zoals te doen gebruikelijk.

2. Financiën

De gemeente Westerwolde stelt een exploitatiesubsidie beschikbaar aan het SHC die speciaal voor SHC de Oude Stelmakerij wordt aangewend. Dit bedrag wordt niet vermengd met de kosten die in Stadskanaal gemaakt worden, behalve waar het de coördinatie-uren betreft. De kosten van de directeur worden voor 0,5 dag per week betaald vanuit dit budget. Overige kosten betreffen de energie, water, telefoon- en internetaansluiting, de beveiliging van het pand en uiteraard de kosten voor de activiteiten die we er organiseren.

In 2023 gaf het totaal van inkomsten en uitgaven voor de Stelmakerij opnieuw een positief resultaat, ondanks dat er meer geld werd besteed aan de PR door middel van advertenties, en aan expositiekosten. Ook was er een incidentele meevaller van € 200,- in de vorm van een Vrijwilligers-'compliment' van de stichting Welzijn Westerwolde dat we in december mochten ontvangen.

Het positieve resultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve van SHC de Oude Stelmakerij. Die bedraagt daardoor nu € 14.152,-. Dit bedrag is onderwerp van gesprek met de gemeente Westerwolde bij de overdracht aan de beoogde nieuwe stichting. Voorlopig is het bestemd voor het budget voor de vernieuwing van de vaste opstelling in de Stelmakerij.

Hieronder volgt een specificatie van de inkomsten en uitgaven van SHC de Oude Stelmakerij. Voor een totaalbeeld van de financiën van de Stichting Streekhistorisch Centrum, zie het jaarrapport 2023 dat is opgesteld door Ketelaar-Kroon Accountants in Stadskanaal.

(Zie apart bestand)

Exploitatierkening	2023	2022
Baten	€	€
Subsidies gemeente Vlagtwedde	15.960	15.650
Huur Tourist Info	-	1.500
Verkoop winkelartikelen	188	468
Donaties en sponsoring	316	123
Vrijwilligerscompliment	200	1.000
	16.664	18.741
Resultaat	+1.562	+2.375

3. Activiteiten en promoties

Het was de bedoeling om eind 2023 te starten met de vernieuwing van de vaste opstelling. Marja Kiel van tekstbureau Chestnut en tentoonstellingsmaker Willy van der Schuit schreven daarvoor een plan om daarmee de benodigde fondsen te kunnen gaan werven. Een eerste toezegging kwam van het Cultuurfonds, maar het Gebroeders Hessefonds heeft de behandeling aangehouden omdat zij eerst de ontwikkelingen van de verzelfstandiging willen afwachten alvorens een toezegging te doen. Het zal daarom aan de nieuwe organisatie worden overgelaten om al dan niet iets met het geschreven plan te doen.

In afwachting van deze ontwikkeling waren er echter wel andere tentoonstellingen in de schuur van SHC de Oude Stelmakerij te zien. Deze schuur is een mooie ruimte, maar is niet verwarmd en derhalve niet geschikt om er alle soorten materialen te exposeren. Om de inwaai van blad en vuil onder de deuren door te verminderen, hebben twee vrijwilligers de deuren aan het begin van het seizoen voorzien van rubberen tochtflappen.

't Schierste Plootje

Van 7 april tot en met 9 juni was er de tentoonstelling 't Schierste Plootje te zien met foto's die fotografe Alja Venema maakte om de mooiste plekken van Westerwolde weer te geven.

De expositie toont foto's die gemaakt zijn voor de fotowedstrijd die Stichting ZO! Groningen in 2022 uitschreef. Deze stichting heeft als doel het promoten van de regio Oldambt, Westerwolde en Veenkoloniën op toeristisch gebied. De wedstrijd is geïnspireerd op het televisieprogramma Het Perfecte Plootje: elke deelnemer moet een aantal opdrachten voltooien waarbij steeds punten per opdracht kunnen worden gewonnen. Wie uiteindelijk de meeste punten heeft gekregen voor zijn foto's, is de winnaar. In 2022 won Alja Venema uit Stadskanaal de wedstrijd voor het gebied Westerwolde. De hoofdprijs was een eigen expositie in de regio.

	2023	2022
Lasten	€	€
Personeel en onkosten vrijwilligers	7.064	8.625
Activiteiten	2.641	1.155
Huisvesting	5.043	5.833
Inrichtingskosten	-	364
Huishoudelijke kosten	192	111
Inkopen kaarten en boeken	162	276
	15.102	16.364

'Vloerboeketten en Gronings Rood, van de kouwe grond'

Van 16 juni tot en met zondag 10 september was in de schuur van SHC de oude Stelmakerij een tentoonstelling ingericht met keramisch werk van Alida Everts en Mirjam Veldhuis. Alida Everts toonde haar Vloerboeketten, gemaakt van verschillende soorten klei. Organische vormen, zaden, bloemen en knoppen heeft zij geboetseerd met de aarde waaruit ze zijn ontstaan.

Van Mirjam Veldhuis was de beeldengroep Gronings Rood te zien, die zij maakte van de echte Groninger roodbakende klei die zo kenmerkend is voor veel bakstenen gebouwen. Deze tentoonstelling vond plaats mede in het kader van Westerwolde Rijgt, 10 dagen Tuinen, kunst en muziek, waaraan de Stelmakerij deelnam als Bijzondere Locatie. De expositie was tijdens Westerwolde Rijgt van 16 tot en met 25 juni dagelijks te zien van 10.00-17.00 uur en daarna nog tot en met zondag 10 september op de reguliere openingstijden (donderdag tot en met zondag van 13.00-16.00 uur).

De tentoonstelling werd geopend door Anja Zomer, beeldend kunstenaar. De opening werd bovendien muzikaal omlijst door het Blaastrio bestaande uit Greet Kloeg, Margriet Modderman en Sjoerd Visser.

Boeldag

Op zaterdag 21 oktober hield de Historische Vereniging Westerwolde een boeldag vanuit de schuur van de Oude Stelmakerij. Overtollige boeken en tijdschriften werden er verkocht aan de belangstellende leden. Het was een gezellige dag waar zo'n 60 bezoekers op af kwamen.

Reclame

SHC de Oude Stelmakerij heeft zelfstandige vermeldingen in de Westerwolde-gids van ZO!Groningen en ook in het Museummagazine voor Noord-Nederland en aangrenzend

Duitsland, dat wordt uitgegeven door Erfgoedpartners in Groningen (waarvan het SHC lid is).

4. Bezoekers

SHC de Oude Stelmakerij is gratis toegankelijk voor publiek, om de drempel om verder te lopen dan de balie met toeristische informatie zo laag mogelijk te maken. In 2023 ontvingen we 1080 bezoekers, waarmee we weer op het aantal zitten van voor de Coronacrisis. Eén van de vrijwilligers heeft het bezoekersaantal geanalyseerd, waaruit de conclusie kan worden getrokken dat openstelling op dagen met bijzondere evenementen, zoals Westerwolde Rijgt en de kunstmarkt Montmartre, zeker loont. Veel mensen maken van de gelegenheid gebruik dan ook even de Stelmakerij binnen te lopen. Op dagen zonder speciale evenementen komen er gemiddeld 5 à 6 bezoekers per dag. Er zijn echter ook dagen waarop er helemaal niemand komt.

SHC de Oude Stelmakerij mocht ook een paar groepen ontvangen die op afspraak een speciaal ontvangst genieten. Ze krijgen dan een rondleiding waarbij een van de vrijwilligers een toelichting geeft op wat er te zien is. Dit werd door de betreffende groepen zeer gewaardeerd.

De Facebookpagina van SHC de Oude Stelmakerij had aan het eind van 2023 521 volgers, een toename van 32 ten opzichte van een jaar eerder. SHC de Oude Stelmakerij heeft zelfstandige vermeldingen in de Westerwolde-gids van ZO!Groningen en ook in het Museummagazine voor Noord-Nederland en aangrenzend Duitsland, dat wordt uitgegeven door Erfgoedpartners in Groningen (waarvan het SHC lid is).

De opening van de tentoonstelling Vloerboeketten en Gronings Rood werd muzikaal opgeluisterd door Blaastrio bestaande uit Greet Kloeg, Margriet Modderman en Sjoerd Visser.

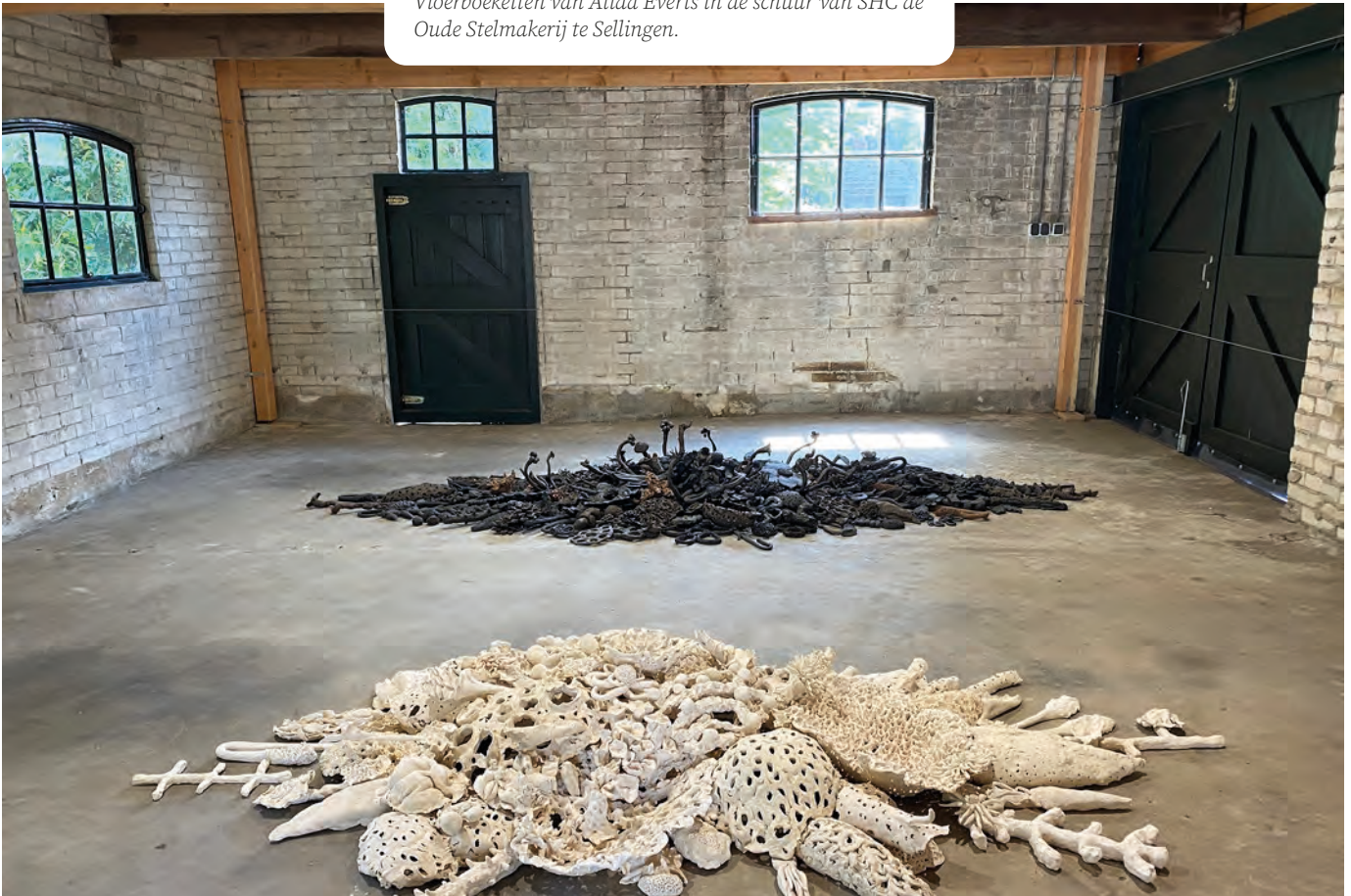
Anja Zomer opent de tentoonstelling Vloerboeketten en Gronings Rood met keramiek van Alida Everts en Mirjam Veldhuis.

Beeldengroep Gronings Rood van Mirjam Veldhuis.

Vloerboeketten van Alida Everts in de schuur van SHC de Oude Stelmakerij te Sellinger.

Streekhistorisch
Centrum